

Now I'm done believing you

You don't know what I'm feeling

I'm more than what you've made of me

I followed the voice you think you gave to me

But now I gotta find my own.

(Knowels, Krieger, Cutler og Preven, 2007, spor 1)

Sammendrag

Menneskesyn dreier seg om mer enn flotte ord verdidokumenter. Menneskesyn kommer til uttrykk gjennom holdninger og handlinger, og disse holdningene og handlingene bæres av mennesker. Denne masteravhandlingen omhandler hvordan forskjeller mellom menneskesynet som fremkommer i verdidokumenter kan skille seg fra menneskesynet som kommer til uttrykk i det virkelige liv. Ved hjelp av sosialkonstruktivismens idé om at språk skaper forståelse, og metoden kritisk diskursanalyse, søker oppgaven å svare på problemstillingen:

«Hvilket menneskesyn som kommer til uttrykk i metodistmenighetenes årsmeldinger fra 2017, og hvordan samsvarer dette med det menneskesyn De Sosiale Prinsipper sier at Metodistkirken har?»

Opgaven presenterer en analyse av norske metodistmenigheters årsmeldinger, med fokus på hvordan man omtaler kjønn, etnisitet og alder, og setter dette opp mot verdidokumentet de Sosiale Prinsipper, som omhandler hva Metodistkirkens offisielle syn er. Analysens formål er å påpeke de områder der årsmeldingene skiller seg fra de holdningene de Sosiale Prinsipper presenterer.

Ettersom oppgaven fokuserer på svært mange årsmeldinger, mange menigheter, og mange årsmeldingsforfattere fra forskjellige bakgrunner, gir dette en bredde i materialet som kan gi en pekepinn på hvordan det faktisk er i Metodistkirken, og hvor man har behov for å sette inn tiltak for å sørge for at praksis samsvarer med ønskede verdier. Denne oppgaven har som formål å aktualisere disse sprikene hvor teori og praksis ikke samsvarer, i håp om å være et ledd i at disse sprikene kan tettes.

Forord

Da jeg leverte min bacheloroppgave i barnevern en vårdag i 2007, var jeg sikker på at jeg aldri skulle tilbake på skolebenken. Slik ble det ikke. Min retur til studenttilværelsen etter en god stund ute i arbeidslivet, har både vært veldig givende og utrolig utfordrende – og det kan kanskje best oppsummeres i følgende setning: Jeg er glad jeg kastet meg ut i det, men jammen også glad det nå er over!

Å skrive en masteroppgave om sitt eget kirkesamfunn gir en ekstra dimensjon til skrivingen, særlig når man påpeker ting som ikke er helt som de skulle være. Innimellom har jeg følt på en bekymring for at oppgaven vil bli tatt som et angrep heller enn den ressursen den er ment som. Da har det vært godt å se tilbake på alle lykkeønskningene og oppmuntrende ord som har blitt oversendt sammen med årsmeldingene fra menighetene, og entusiasmen fra metodister jeg har snakket med i løpet av skrivingen. Takk til alle dere som har hjulpet meg med å skaffe årsmeldingene. En spesiell takk til Øyvind som lot meg ta et dykk i tilsynsprestarkivet, for å hente opp flere av de jeg manglet. Takk til alle dere som har sagt at dere syns temaet er viktig, spennende og at dere gleder dere til å lese det ferdige resultatet – dere har gjort at jeg vet at jeg ikke skriver noe som bare blir lagt i en skuff. Det har holdt meg ekstra skjerpet.

Takk Kari, for veiledning, støtte, diskusjoner, digresjoner og latter gjennom hele prosessen. Som masterstudent er veiledningsbehovet ikke alltid rettet mot det faglige, men minst like mye behovet for å ikke bli emosjonelt overveldet. Du har klart å ivareta begge disse sidene. Jeg har alltid kommet ut fra veiledning med en følelse av at dette skal gå bra. Tusen takk for det.

Mine medstudenter Leni, Magnhild, Karine, Eldrid, Andreas og Mona Teresa. Takk for selskap på berg-og-dalbaneturen. Takk for fellesskap i pauser – selv om det medførte at pausene ofte ble dobbelt så lange som det planen var. Reisen hadde blitt ensom uten dere.

Takk Liv Berit, for gjennomlesning og tilbakemeldinger i sluttspurten. Å ha en metodistdiakons tilbakemeldinger har gjort meg tryggere på at jeg er på rett vei.

Sist men ikke minst, min flotte kjæreste. Da jeg først nevnte for deg at jeg lurte på å ta en diakonimaster, var ditt enkle svar; «Hvis dette er noe du føler Gud kaller deg til, så kan ikke jeg være den som står i veien for det». Takk for at du har godtatt at vi plutselig ble et hjem med bare én inntekt. Takk for all taxitjeneste, korrekturlesing og alle timer du har tilbragt på jobb, øving, eller i kjelleren, bare for å gi meg arbeidsro. Du er virkelig min supermann!

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	7
1.1	Bakgrunn	7
1.1.1	Problemstilling.....	8
1.2	Hva ligger i begrepet «menneskesyn».	8
1.3	Hvorfor årsmeldinger?	9
1.4	Prosjektets diakonale forankring.....	10
2	Teori.....	11
2.1	Sosial hellighet, og ansvar for Guds skaperverk.....	11
2.2	Hva er Sosiale Prinsipper?	12
2.3	Makt	14
2.4	Likestilling	16
2.4.1	Kjønn.....	17
2.4.2	Etniske minoriteter.....	19
2.4.3	Barn og unge.....	19
2.4.4	Eldre.....	22
3	Metode	23
3.1	Sosialkonstruktivisme.....	23
3.2	Kritisk diskursanalyse	25
3.2.1	Tekst	26
3.2.2	Diskursiv Praksis:	27
3.2.3	Sosial praksis.....	28
3.3	Valg av informanter og materiale, og organisering av informasjon.....	28
3.3.1	Utvalg.....	28
3.3.2	Fremgangsmåte for å skaffe årsmeldingene	29
3.3.3	Bearbeiding av materiale, og inndeling av data	30
4	Presentasjon av tekstene, og tekstanalyse	31
4.1	Innledning tekstanalyse.....	31
4.2	Hvordan omtales kjønn i årsmeldingene?.....	32
4.3	Hvordan omtales etnisitet i årsmeldingene?	34
4.4	Hvordan omtales alder i årsmeldingene?	36
4.5	Hvordan fremstilles Metodistkirken på bilder?	39
5	Drøfting 1: Hvilket menneskesyn vises i Metodistkirkens årsmeldinger fra 2017?	41
5.1	Er «kirken» i Metodistkirken mennesker eller bygg?.....	41
5.2	Hva er barn og unges behov?	41

5.3	Diskrimineres «ryggraden»?.....	43
5.4	Er det likestilling i tradisjonelt kjønnsrollemønster'	45
6	Diskursiv praksis –analyse av tekstens produksjon	46
6.1	Innledning – diskursiv praksis.....	46
6.2	Årsmeldingenes juridiske grunnlag	46
6.3	Hvem skriver årsmeldingene, og hvem godkjenner dem?.....	47
6.4	Hvem er årsmeldingene ment for/hvem er årsmeldingenes mottaker?	48
6.5	Hvordan årsmeldingene ut i form? – Hva rapporteres?	49
7	Drøfting 2: Hvordan påvirker den diskursive praksis tekstenes innhold?	50
8	Presentasjon av sosial praksis, og analyse av innhold	51
8.1	Innledning, sosial praksis.....	51
8.2	Hva sier de Sosiale Prinsipper om kjønn?	52
8.3	Hva sier de Sosiale Prinsipper om kultur/etnisitet.....	54
8.4	Hva sier de Sosiale Prinsipper om barn/ungdom	56
8.5	Hva sier de Sosiale Prinsipper om eldre/seniorer	58
9	Drøfting 3: Hvordan samsvarer årsmeldingenes tekst med den sosiale praksis som De Sosiale Prinsipper fremholder?	58
9.1	Innledning.....	58
9.2	Kjønn.....	59
9.3	Kultur/etnisitet	61
9.4	Barn/ungdom	62
9.5	Eldre.....	64
10	Konklusjon	65
11	Litteraturliste	67

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Både Metodistkirkens og Den Norske Kirkes diakoniplaner omtaler «inkluderende fellesskap» som en av måtene diakoni uttrykkes (Metodistkirken i Norge, 2010, s. 9, og Den norske kirke, 2008, s. 7). På bakgrunn av dette, har den diakonale samtalen naturlig blitt preget av spørsmål om hva som kjennetegner slike fellesskap, og hvordan inkluderende fellesskap dannes (Korslien, 2009, s. 91). De diakonale handlingsplanene er fulle av tiltak som skal sørge for de inkluderende fellesskapene. Dette medfører at vi fort går i en felle av at vi blir snakkende om «vi og dem», hvor «vi» er de som ikke trenger inkludering, i motsetning til «dem» som trenger tiltak. Men er denne «vi»-gruppen en homogen gruppe? Er det ikke også elementer som kan forhindre deltagelse på like premisser, selv om man ikke er i en av målgruppene for de diakonale tiltakene? Dette spørsmålet ønsker jeg å se dypere på i denne avhandlingen, med utgangspunkt i sosialkonstruktivismens påstand om at vi ved hjelp av språket skaper vår virkelighet. Med dette grunnlaget, kan man hevde at måten vi bruker språket når vi omtaler andre mennesker og grupper, vil være medvirkende i en prosess av å på den ene siden skape likhet og inkludering, eller på den andre siden skape avstand og forskjellsbehandling. Dette inkluderer også at språket er med på å skape selvoppfyllende profetier, der noen mennesker vil bli holdt tilbake av måten de blir snakket med og om på, og dermed blir stående med liten mulighet til å noen gang å komme ut av denne kategorien.

De fleste kirkesamfunn vil ha verdier som menneskeverd og likestilling (eller i hvert fall en påstand om likeverd) som en av sine viktigste verdier, og dette vil være nedfelt i dokumenter som omhandler verdigrunnlag. For Metodistkirken er en av disse viktige dokumentene kalt «de Sosiale Prinsipper», og er en del av Metodistkirkens kirkeordning, som heter Book of Discipline. Selv om de Sosiale Prinsipper ikke anses som en lovbok slik som resten av kirkeordningen, er prinsippene ment å være profetiske i sin tale, og dermed hevdes det at de fastslår hvordan Metodistkirken mener verden burde være (The United Methodist Church, 2016, s. 105). Likevel gjenstår spørsmålet er om disse verdiene er internalisert i enkeltmenighetene, både i det underbevisste og bevisste, eller om de forblir fine ord på papiret, uten å ha samsvar med den virkelighet de hevder å beskrive? På bakgrunn av disse spørsmålene, reiser denne oppgaven følgende problemstilling:

1.1.1 Problemstilling

«Hvilket menneskesyn som kommer til uttrykk i metodistmenighetenes årsmeldinger fra 2017, og hvordan samsvarer dette med det menneskesyn De Sosiale Prinsipper sier at Metodistkirken har?»

1.2 Hva ligger i begrepet «menneskesyn».

Menneskesyn er, som ordet sier, hvordan man ser på og tenker om mennesker og menneskers verdi. Dette er likevel en litt for enkel tolkning av ordet. Teolog Sigurd Vengen gir følgende definisjon på hva menneskesyn er: «Et menneskesyn er ei faktisk heilskapsoppfatning av kven og kva mennesket er, som slik vil vere ei forståing av mennesket sitt opphav, oppdrag, meining og mål» (Vengen, 1996, s. 23) Vengen understreker selv at et viktig ord i denne definisjonen er ordet «faktisk». Dette ordet markerer at man ikke alltid er bevisst sitt eget menneskesyn, eller at man kan tro man har ett menneskesyn men det er noe annet som faktisk kommer til uttrykk i det daglige liv. Vengen sier derfor at ordet «faktisk» er essensielt, fordi det understreker at menneskesyn er bygget på den praktiske gjennomføringen, ikke det teoretiske ønsket (Vengen, 1996, s. 23f). Noe av problemet med å definere et menneskesyn, er at en slik definisjon vil forsøke å beskrive noe statisk, mens menneskesyn i svært stor grad oppfattes som dynamisk, og er knyttet til tid, sted og omstendigheter, og påvirkes sterkt av ideologi. Med andre ord er det i alt utgangspunkt vanskelig å definere noens menneskesyn, fordi menneskesynet er situasjonsavhengig (Hammerlin og Larsen, 1997, s14). Et eksempel på hvordan dette kommer til uttrykk er, hvis noen sier «du har et dårlig menneskesyn dersom du klarer å ta livet av et annet menneske». Det er nok bred enighet om at å sette eget liv over andres slik man gjør ved drap er et tegn på dårlig menneskesyn - men det finnes likevel mange omstendigheter som kan rokke ved en slik svart/hvit fremstilling, for eksempel hvis man tar et liv i selvforsvar eller gjennom et trafikkuhell, eller gråsoner som barmhjertighetsdrap eller abortspørsmål. På denne måten vil ikke dette prosjektet måle menneskesynet til alle metodister i alle situasjoner. Det vil derimot kunne gi en pekepinn på hvordan menneskesynet og hierarkiet i menighetene er, ved å se på omtalen fra en stor samling av Metodistkirkens ledere, både pastorale og legfolk.

Mennesker kommer i mange forskjellige former, og det er umulig å skrive en oppgave hvor man tar for seg alle variasjoner mennesker kommer i. Denne oppgaven er derfor avgrenset til å se på menneskesyn i forhold til alder, etnisitet og kjønn. Verken de Sosiale Prinsipper eller årsmeldingene omtaler andre kjønn enn mann og kvinne, så begrepet kjønn er i denne oppgaven

også begrenset ned til denne dikotomien, selv om kjønnsbegrepet kan forstås med mye mer diversitet enn bare mann og kvinne.

1.3 Hvorfor årsmeldinger?

Hver vår avholder alle de 44 metodistmenighetene i Norge et årsmøte i menigheten. Til disse årsmøtene leverer kirkens prest, diakon, menighetsrådsleder, arbeidsutvalg, barne- og ungdomsforening m.m. en årsmelding, som omhandler det forrige kalenderåret. Da det varierer hvor mange ansatte, og hvor mange underavdelinger en menighet har, vil også antallet årsmeldinger pr menighet variere. Det er svært mange forskjellige mennesker som skriver årsmeldinger, og som på denne måten kommer med sine vurderinger, tanker og meninger. Det rapportskriverne har til felles er at de har lederposisjoner i lokalmenighetene – enten gjennom ansettelse eller frivillige verv. Årsmeldingene er verken politiske dokumenter, eller strategidokumenter. Det kan derfor virke underlig å bruke disse som bakgrunn for innhenting av stoff. Likevel er det denne uvanlige kryssningen som for meg har vært attraktiv. Dersom man skriver et strategidokument om f.eks. innvandrere, vil forfatteren mest sannsynlig sette seg grundig inn i, og ha tydelig i bakhodet hvilket ordvalg, språk og benevning som er «korrekt» å bruke. Når fokuset for dokumentet er noe annet, slik som det da er i årsmeldingene, er man kanskje ikke like bevisst sin språkbruk. Hypotesen blir dermed at et slikt dokument vil gi et bilde av kirkehverdagen som er mer likt virkeligheten enn det andre dokumenter skrevet om temaet er. Med dette grunnlaget kan man hevde at årsmeldingene kan si noe om Metodistkirkens menneskesyn og sosiale konstruksjoner slik det faktisk er – selv om de ikke er skrevet for dette formålet i utgangspunktet.

Metodistkirkens kirkeordning, Book of Discipline (ofte forkortet BoD) sier følgende om årsmøter:

BoD ¶¹ 722 “In the spirit of openness and accountability, all meetings of councils, boards, agencies, commissions and committees of the Church at all levels of the church, including subunit meetings and teleconferences, shall be open. (...) Documents distributed in open meetings shall be considered public”.

På bakgrunn av dette, er både Metodistkirkens årsmøter åpne, samt årsmeldingene som deles ut på disse møtene offentlige dokumenter.

¹ Tegnet ¶ er paragraftegnet som benyttes i BoD, og benyttes derfor også i denne oppgaven.

Noen vil kanskje mene at prosjektets forutsetning er urettferdig, da de Sosiale Prinsipper er et ideal, og idealer er vanskelige å leve opp til. Årsmeldingene beskriver derimot den virkelige verden, som ikke er perfekt, og disse to fremstillingene vil dermed aldri bli like. Dette kan delvis være sant, men et ideal vil heller ikke ha noen praktisk betydning dersom man ikke forsøker å justere kursen for å komme så nært idealet som man kan. Dette prosjektet er ment som et slikt «kursjusteringsredskap», som kan påpeke likheter og forskjeller mellom teori og praksis, for å sikre at man handler og kommuniserer på den måten man ønsker. Dette er også hovedgrunnen til empirien i prosjektet er så omfattende, i stedet for å velge noen få menigheter og gå mer i dybden i enkeltmenneskers menneskesyn. Prosjektets hovedmål er å se på hele Metodistkirken i Norge, for å se hvor man er på vei, heller enn å henge ut eller skryte av enkeltpersoners meninger.

1.4 Prosjektets diakonale forankring

Metodistkirken i Norge definerer diakoni på denne måten: «Diakoni er en følge av Guds nåde og vår respons på Guds kjærlighet uttrykt gjennom holdninger og handlinger til det beste for medmennesker og skaperverket». Videre sier planen at diakoni uttrykkes gjennom omsorg for nesten, inkluderende fellesskap, arbeid for fred og rettferdighet, og solidaritet med hele skaperverket (Metodistkirken i Norge, 2010, s. 9). Dette prosjektet har som formål å påpeke hvordan man ser på og behandler mennesker, og har på denne måten også som formål å påpeke mulig urettferdighet i Metodistkirkens praksis. Dette sammenfaller med både omsorg for nesten, inkluderende fellesskap og arbeid for rettferdighet. Selve definisjonen av diakoni omtaler diakonien som en respons på Guds kjærlighet. Å respondere forklares videre som at kan skje gjennom handling og holdning. Dette prosjektet har som formål å påpeke handlinger, i håp om at dette også skal forandre holdninger der det er behov for det. Eller som diakoniplanen selv sier i en av sine overskrifter: «Diakoni er endringsarbeid» (Metodistkirken i Norge, 2010 s. 3)

Metodistkirkens diakoniplan nevner flere retninger innenfor diakoni, deriblant profetisk diakoni. Den profetiske diakonien har som oppdrag å snakke ut om urettferdighet. Dette kommer fra de gammeltestamentlige profetene som formidlet hva som var rett og hva som var galt i Guds øyne, for å forsøke å få ledere og folket til å vende seg etter Guds vilje (Metodistkirken i Norge, 2010, s.18). Dette prosjektet er et bidrag innenfor den profetiske diakonien, og et forsøk på å påpeke mulig urettferdighet og forskjellsbehandling, slik at de kan

endres. De Sosiale Prinsipper kaller seg også profetiske, og fungerer både som et kall og en instruksjon til alle metodister, om hvordan man kan forholde seg til de sosiale spørsmål verden bringer. På denne måten er forståelsen av profetisk handling lik mellom diakoniplan og de Sosiale Prinsipper, og kaller til en forståelse om at Guds vilje er at kristne sørger for at urettferdige praksiser blir endt.

Hvorvidt diakonien er en egen fagdisiplin, eller en samling av andre disipliner er det noen uenigheter omkring. Det er derimot bred enighet om at diakonien er bygget på mange andre fagdisipliner. Dette gjelder blant annet disipliner som teologi, etikk, kirkehistorie, omsorgsvitenskap, sosiologi, sosialt arbeid, organisasjonsteori, og en hel del andre fagretninger (Blennberger og Hansson, 2008, s. 9). Dette prosjektet henter elementer fra både sosiologi og psykologi. Den sosiologiske delen av prosjektet handler om hvordan gode inkluderende fellesskap fungerer, og hva det vil si å være en inkluderende kirke. Fellesskap får i sosiologien en dobbel betydning. På den ene side kan vi snakke om meningsinnhold – altså å fysisk være i fellesskapet. Men fellesskapet er ofte også noe mer enn ren tilstedeværelse, og har et følelsesmessig perspektiv. Å føle seg som en del av fellesskapet er ikke det samme som å kun være tilstede (Korslien, 2009, s. 95). Det er her psykologien kommer inn, og hvor anerkjennelse blir et viktig ord. Anerkjennelse betyr at man blir helt og fullt godtatt for den man er. Dette betyr at ens identitet blir bekreftet (Korslien, 2008, s. 90). Mennesker har behov for anerkjennelse, og bli sett på som individer og ikke stereotyper.

2 Teori

2.1 Sosial hellighet, og ansvar for Guds skaperverk

Metodistene hevder at dersom et menneske velger å tro på Jesus, vil mennesket endres. Denne endringen medfører mer enn syndstilgivelse. Ved å ta imot Jesus får mennesket del i Guds natur, og blir dermed gjort hellig. Dette er ikke noe man gjør seg fortjent til. Selv om å få del i Guds natur er utløst av menneskers tro, så er den gitt av Gud ved nåde. Denne helliggjørelsen betyr ikke at mennesket blir feilfritt, men den betyr at mennesket blir mer lik Gud, og dermed også mer lik det Gud ønsket at mennesket skulle være. Selv om helliggjørelsen er utløst av tro, så er det ikke slik at gjerningene er helt adskilt dette. Etersom mennesket får del i Guds natur, vil dette også medføre at man får del i Guds plan for sine medmennesker og verden. Dette inkluderer at man får del i Guds kjærlighet til denne verden og alle mennesker i den. Denne helligheten, som strekker seg til å omfatte mer enn et menneske sitt private forhold med Gud,

kalles sosial hellighet. Metodistene vil faktisk si det så klart som at man ikke kan ha kjærlighet til Gud uten å ha kjærlighet til andre mennesker (Meistad, 1992, s. 227f). En metodist er dermed ikke kun forpliktet til sitt eget forhold til Gud, men det ligger også en forpliktelse knyttet til hele Guds skaperverk. På denne måten er det diakonale utgangspunkt i metodistisk teologi knyttet sterkt sammen med det å være en kristen. Å være en kristen medfører en kjærlighet og omsorg for Guds skaperverk. Dette er forklart i Metodistkirkens kirkeordning, Book of Discipline ¶ 102: «Scriptural holiness entails more than personal piety; love of God is always linked with love of neighbour, a passion for justice and renewal in the life of the world» (United Methodist Church, 2016, s.53). Den sosiale helligheten gir oss med andre ord et medansvar når vi ber setningen «la din vilje skje» i Herrens bønn. Vi ber denne setningen med en forforståelse om at Guds vilje er «Shalom» - en tilstand av fred, helse, harmoni og helhet, og at vi som kristne er medansvarlig for å sørge for at Guds vilje (som nå også er det frelste menneskets vilje) for verden vil skje (Meistad, 1992, s. 269).

Metodistene mener at Gud har gitt seg selv for det enkelte menneskets skyld. I denne sammenheng er det viktig at Gud, som ble menneske gjennom Jesus, gav seg selv for den delen av mennesket som er vanskeligst å elske – synderen, og har på denne måten omfavnet hele mennesket med sin kjærlighet. Ingen del av den menneskelige identitet eller opplevelse står dermed utenfor Guds kjærlighet. For metodistene er dette en essensiell grunntanke når det blir snakk om hvem som har «krav på» goder i livet. Den metodistiske teologien fremholder at mennesker er likeverdige, men anerkjenner også at man ikke er like. Ikke alle mennesker har fått de samme rettigheter i livet, og privilegier kan omfatte alt fra biologiske egenskaper, til den sosiale rang man er født inn i. Å klandre et menneske for den sosiale situasjonen de har kommet i, er dermed oftest en svært forenklet fremstilling av både mennesket og samfunnet (Meistad, 1992, s.250ff). For eksempel vil man, dersom man klandrer den fattige for deres fattigdom, velge å overse ansvaret man selv har for at verdens ressurser blir rettfærdig fordelt, eller at barn skal ha krav på en god oppvekst (Meistad, 1992, s.300). Forståelsen av at frelste mennesker har et ansvar ovenfor hele Guds skaperverk, har medført at Metodistkirken har utarbeidet et verdidokument som heter de Sosiale Prinsipper.

2.2 Hva er Sosiale Prinsipper?

Metodistkirken i Norge er en del av kirkesamfunnet «United Methodist Church». I Norge er dette enkelt i den forståelse at alle metodistkirker i landet er «United Methodist», men i utlandet

er det flere kirkesamfunn som kaller seg metodistkirker, eller wesleyanere (etter Metodistkirkens grunnlegger John Wesley). Det er dermed ikke en selvfølge at en utenlandsk metodistkirke er det samme kirkesamfunn som vi Norge kaller Metodistkirken. Når jeg videre bruker begrepet Metodistkirken, gjør jeg dette i forståelsen av at det norske ordet Metodistkirken, som må forstås som «United Methodist Church».

De sosiale prinsipper er en del av Metodistkirkens kirkeordning, som heter Book of Discipline (forkortes ofte BoD). BoD er i utgangspunktet en regelbok, men her er de sosiale prinsipper et unntak - medlemmer av Metodistkirken oppfordres til selv å tenke, og å gjøre seg opp meninger om hva de mener om bestemte temaer. Likevel er de Sosiale Prinsipper Metodistkirkens offisielle standpunkt og prinsipper på områder som favner fra familieliv, miljøvern, politikk, og svært mange andre områder som påvirker mennesker og den verden mennesker lever i (Movafagh, 2016, s.54). De sosiale prinsippene har bakgrunn i det metodismens grunnlegger, John Wesley, kalte «De allmenne regler». De allmenne regler var nødvendige for at metodistene skulle vite hva det innebar å leve et disiplinert liv, og besto av tre hovedregler: «unngå det onde, gjør det gode på alle måter, iaktta alle Guds nådemidler». De allmenne regler kom til Norge via USA, da de ble en del av disiplinen. Hver av de tre reglene underpunkter, som var eksempler på hva det innebar å for eksempel «gjøre det gode». På slutten av 1800-tallet opplevde man et behov for å spesifisere tydeligere hva som ble ment med punktene i De allmenne regler, og generalkonferansen i 1872 presenterte som en følge av dette en liste med «upassende fornøyer» (Hassing, 1991, s.249ff). På denne måten ble de tre hovedreglene Wesley presenterte utvidet, og har etter hvert utviklet seg fra å være tre allmenne regler, via en sosial trosbekjennelse vedtatt i 1908 (som fortsatt inngår i de Sosiale Prinsipper), til at det i 1972 ble vedtatt sosiale prinsipper, som ble tillagt BoD. At de Sosiale Prinsipper har endret seg opp igjennom kirkehistorien, er også bakgrunnen for at de Sosiale Prinsippene i dag er ment å være et levende dokument. De Sosiale Prinsipper blir gjennomgått, frisket opp, og endret hvert fjerde år, under metodistenes Generalkonferanse – en konferanse hvor alle verdens medlemsland av «United Methodist Church» er tilstede. Det er ikke en fullstendig revidering hver Generalkonferanse. Endringer blir gjort ved avstemning der det blir meldt inn at det er behov for endringer. Det blir derfor gjort noen endringer hver generalkonferanse. En slik ordning medfører at det aldri går for lang tid mellom at de Sosiale Prinsipper blir oppdatert, men dessverre også at de Sosiale Prinsipper i dag fremstår som et «lappeteppe», med stor variasjon i hvor mye som står om hvert tema, og hvilken skrivestil som er valgt. Disse

forskjellene har ingen innvirkning på prinsippenes verdi eller gyldighet, men er et resultat av metoden man bruker for å holde prinsippene oppdatert (Movafagh, 2016, s.54).

Den gjeldende utgaven av BoD, og dermed de gjeldende sosiale prinsipper, ble vedtatt og utgitt i forbindelse med Metodistkirkens Generalkonferanse i 2016. Neste revisjon er planlagt godkjent under Generalkonferansen i 2020, som er den neste oppsatte ordinære Generalkonferansen i Metodistkirken. Det er godt nok planlagt en generalkonferanse i 2019, men dette er en tilleggskonferanse som er utenfor den vanlige rotasjonen av Generalkonferanser hvert fjerde år. Den ekstraordinære Generalkonferansen skal kun behandle Metodistkirkens syn på menneskelig seksualitet, da særlig synet på homofilt samliv. Dersom dette synet blir endret, kan dette bety at ordlyden i noen av de sosiale prinsippene må bli annerledes, men i utgangspunktet er ikke revisjon av de Sosiale Prinsipper på dagsorden på denne ekstraordinære Generalkonferansen, og vil få sin neste revisjon ved neste ordinære Generalkonferanse.

I den nåværende BoD er De Sosiale Prinsipper tatt inn fra ¶ 160, og avsluttes med den Sosiale trosbekjennelsen som er ¶ 166. Dette kan høres ut som at de Sosiale Prinsipper er noen få avsnitt, men ettersom hver paragraf er relativt lang er dette snakk om en lengde på 40 sider (United Methodist Church, 2016, s.105ff).

2.3 Makt

Makt kan forstås på flere forskjellige måter. Man kan for eksempel skille mellom «makt til» og «makt over». «Makt til» er i denne sammenheng en strukturell makt, som sier noe om en person eller gruppes evne til å gjennomføre det de ønsker uten å ha behov for andres samtykke eller støtte. «Makt over» beskriver derimot en relasjonell makt. Dette er et individs eller gruppes evne til å kunne utøve makt over andre individer eller grupper. Disse to formene for makt er ikke rendyrkede, og overlapper eller henger sammen i mange tilfeller (Engelstad, 1999, s. 11). Ting som kan gi makt er alt fra alder, utdanning, stilling, verv, kjønn, penger/økonomiske midler, sosial stilling, utseende, hvilken familie man er født inn i, eller et utvalg andre faktorer, avhengig av tid, sted og kultur. I mange tilfeller oppleves ordet «makt» som et utelukkende negativt ord, fordi det i dagligtalen ofte brukes om tilfeller hvor maktmisbruk ville være mer dekkende uttrykk. Men at noen har makt over andre er også noe av det som holder samfunnet sammen. For eksempel er både rettssystemet og politiet eksempler på instanser som har som oppgave å utøve makt over andre mennesker, uten at det vanligvis oppleves som negativt. I relasjoner mellom mennesker vil alltid en grad av makt være tilstede, ettersom ingen mennesker

er like. På denne måten kan man lett ende opp med at makt blir noe u håndterlig som man ikke kan forholde seg til, fordi makt blir både alt og ingenting. Å diskutere makt må derfor ha som formål å diskutere de maktforhold hvor ting kunne blitt endret, enten til det bedre eller verre, slik at makten blir noe synlig som kan håndteres, heller enn en udefinert kraft som er overalt (Engelstad, 1999, s.12f).

For mange er begrepet «makt» sterkt knyttet til den tyske samfunnsviteren Max Weber. Webers definisjon av makt var betydelig mye mer snever enn mange andre maktdefinisjoner. Weber definerte makt som «evnen til, innenfor en sosial relasjon, å få gjennom ens egen vilje, også tross motstand, uansett hvilket grunnlag denne evnen hviler på» (Repstad, 2002, s.12). Her må man legge merke til ordet «evnen til». Det er nemlig ikke slik at makt kun er tilstede dersom man faktisk får igjennom sin vilje, men også ved at man har evnen til å gjennomføre sin vilje til tross motstand. Med andre ord kan man si at makten er tilstede, men at den i svært mange sammenhenger er latent, ikke eksplisitt.

Weber mente at dersom samfunn eller store organisasjoner skulle fungere, måtte det være en felles forståelse av at maktfordelingen i samfunnet var legitim. Med dette mente han at det måtte være en kollektiv enighet om at en flat maktstruktur ikke alltid vil fungere, og at de som hadde mest makt hadde dette fordi det tjente samfunnets eller organisasjonens beste. For eksempel godtar man at kontorsjefen har mer makt enn en kontormedarbeider, eller at folkevalgte politikere har større makt og påvirkningskraft enn «mannen i gata». Dette blir ikke oppfattet som urettferdig, men som en nødvendighet for å få samfunnet til å fungere effektivt. Dersom nok mennesker mener at maktfordelingen ikke er legitim, vil dette føre til forskjellige former for protester, og forsøk på å endre maktbalansen til noe som oppleves som legitimt (Engelstad, 1999, s.29ff).

En videreføring av Webers legitimitetstanke er fenomenet hegemoni. Hegemoni omtaler forståelser, som legitimerer en enkeltgruppes dominans. Dette er systemer som forvrenger oppfatninger og selvforståelse, og på denne måten opprettholder maktfordelinger og makt(u)balanser. Ofte er disse mekanismene nesten umulige å identifisere med mindre man spesifikt ser etter dem, i motsetning til legitimiteten, som man er klar over er der, men hvor det er en grad av konsensus om at den er til alles beste. Med andre ord kan man skille legitimiteten og hegemoni ved at legitimiteten er en felles beslutning tatt med informert samtykke, mens hegemoni kun kan beholde sin makt dersom dens bakenforliggende systemer ikke blir gjennomskuet. Ord som indoktrinering og propaganda er nært beslektet med hegemoni, men

også mer positivt ladete ord som sosialisering er mekanismer som kan opprettholde hegemoni (Engelstad, 1999, 30ff).

2.4 Likestilling

Et begrep som henger tett sammen med makt er begrepet «likestilling». Likestilling blir i Norge ofte brukt i sammenheng med forskjeller eller likheter mellom menn og kvinner. Likevel er dette en svært snever forståelse av ordet. Likestillingsloven definerer likestilling som «likeverd, like rettigheter og like muligheter. Likestilling forutsetter tilgjengelighet og tilrettelegging». Loven nevner graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og alder som eksempler på mulige bakgrunner for diskriminering, og dermed at likestilling dermed ikke er en realitet. Denne listen er ikke uttømmende (Likestilling- og diskrimineringsloven, 2017, §1). På bakgrunn av en slik forståelse som loven legger til grunn, blir ordet likestilling utvidet til å ikke bare innebefatte forholdet mellom kjønn, men også mellom mennesker med forskjellig grad av fungering, forskjellig alder og livssituasjon. Det er også viktig å merke seg at motsatsen til likestilling er diskriminering, ikke mangfold. At man ønsker likestilling er med andre ord ikke ensbetydende med at man ønsker at alle skal være like, og derfor at mangfoldet forsvinner. Dette er viktig å ha med, ettersom likestillingsdiskusjoner noen ganger går over i misforståelser som bringer med seg spørsmål som «kan ikke menn få være menn?». Slik tankegang forutsetter at man tenker at likestilling handler om å «være like», heller enn å være forskjellige men ha like rettigheter (Berg, Flemmen og Gullikstad, 2010, s.101ff).

Likestillingsbegrepet kan kanskje være lettere å forstå dersom man ser på sosiale situasjoner som minoritets- og majoritetsskapende prosesser. I nesten alle sosiale situasjoner mennesker lever i, er det en minoritet, og en majoritet. I denne sammenheng er majoriteten de personene, personlighetstrekkene, meningene eller holdningene som blir sett på som det som er vanlig eller normalen, og som derfor egentlig ikke blir lagt merke til, fordi de oppfattes som selvsagte. Minoriteten den som ses på som det unormale eller det som er annerledes, de tingene som må uttales for at man skal vite at de er der. Et eksempel på dette kan være når man spør sin nye mannlige kollega «Hva heter kona di?» fordi man ser at han har på seg en giftering -uten å vurdere at det er et alternativ at ektefellen ringen representerer ikke er en kvinne. Oftest er det slik at majoriteten representerer flertallet, men dette er ikke alltid tilfellet, det representerer kun en forståelse av den opplevde «normalen». I mange situasjoner er ikke disse minoritet- og

majoritetsgrupperingene noe utpreget problem, men heller en ganske forståelig feiltolkning av en situasjon. I det overnevnte eksempelet, vil kollegaen lett kunne svare «Han heter Per», og dette hadde avklart misforståelsen, og man kunne gått videre uten store problemer. Utfordringen oppstår derimot når disse minoritets- og majoritetssystemene blir omgjort til å handle om en rangering i form av «det beste» og «det nest beste». I en slik sammenheng vil man ha en ulik maktfordeling mellom majoritet og minoritet, hvor de ideer som henger sammen med å være majoritet, vil være de «gode» ideene, og minoritetsideene må kjempes frem som en opposisjon (Berg, Flemmen og Gullikstad, 2010, s.102f).

2.4.1 Kjønn

I dagligtalen blir ordet likestilling ofte benyttet ensbetydende med likestilling mellom kjønnene. Dette er kanskje ikke så rart. Fra kamp om stemmerett, mulighet til arbeid utenfor hjemmet, abortsak, og lik lønn for likt arbeid, har likestillingskampen preget det politiske Norge i generasjoner. Dette har også gitt resultater. Norge er en av de landene i verden som har flest kvinner i arbeid. Likevel ser man et arbeidsmarked som er svært kjønnsdelt – mer enn det er i andre europeiske land. Svært mange yrker har holdt seg til å være «kvinneyrker» og «mannsykker», og man ser liten grad av endring innenfor dette. Det er også store forskjeller i hva tradisjonelle kvinneyrker har som lønn, sett opp mot de yrkene som tradisjonelt har vært holdt av menn – selv om kompetansenivået er tilsvarende. Når det gjelder kvinner som ledere, ser man også at dette er et område hvor Norge ligger etter i utviklingen sammenliknet med andre industrialiserte land. Kvinner okkuperer oftest underordnede stillinger, også innenfor typiske kvinneyrker som for eksempel stillinger innenfor helse- og sosialvesen (Ellingsæter og Solheim, 2002, s.13f). Nøyaktig hvorfor det er slik er det delte meninger om. Noen mener at kvinners innpass i lederstillinger fortsatt er på menns premisser, ved at gode ledere blir oppfattet som de som har en «maskulin lederstil». Med denne bakgrunnen, vil man kunne hevde at likestillingen i disse jobbene ikke er likestilling i det hele tatt, men snarere assimileringprosesser hvor kvinner gjør seg like menn for å kunne få innpass på maskuline arenaer, heller enn at kvinnelige egenskaper blir verdsatt. Det skal likevel nevnes at en slik kjønnsinndeling av egenskaper ikke er uproblematisk, da man vanskelig kan hevde at egenskaper er kjønnsavhengige. Ofte bruker man begrepet «kjønn er flytende» som en forklaring på hvorfor egenskaper blir kjønnet. For å fremme en slik forståelse av kjønn er det viktig at vi først definerer kjønnsbegrepet. Ordet «kjønn» kan på norsk beskrive to ting. Jeg velger å forklare dette ved å bruke ordene «gender» og «sex» som er de engelske ordene som

begge kan oversettes til «kjønn», og hvor man skiller betydningene. «Sex» betegner kjønn i den biologiske forståelsen, som i X- og Y-kromosomer, hvilket kjønnsorgan man har, og hvilke hormoner kroppen produserer. Dette er ikke den delen av kjønnsbegrepet som man omtaler som flytende. Vi må da over på begrepet «Gender». Gender er formet av samfunnsmessige påvirkninger, forventninger, oppdragelse og andre faktorer som gjør at man ser personer som maskuline og feminine. Å definere egenskaper som maskuline eller feminine blir dermed problematisk, da man vet at store deler av kjønnsbegrepet ikke omtaler medfødte egenskaper, men heller egenskaper som er lært. Det er også vanskelig å finne hvor skillene mellom medfødte og lærte egenskaper er, da en kjønns sosialisering begynner fra barndom av – for eksempel ved at man omtaler jenter som «søte og små» og gutter som «store og tøffe». (Repstad, 2002, s.144ff)

Generelt sett, er det flere kvinner enn menn i verden som er deltagende kristne. På verdensbasis er denne fordelingen omtrent at det er to kvinner per mann (Dietrich, Jørgensen, Korslien og Nordstokke, 2016, s.201). Tradisjonelt sett har likevel denne kvinnedominansen kun gjort seg utslagsgivende i medlemstall, fremfor innflytelse og status. Troen har i svært mange tilfeller blitt brukt som en forklaringsmodell for at kvinner og menn er ulike, og at kvinners plass er i hjemmene. Det har blitt sett på som Guds vilje at kvinner har forholdt seg til omsorgsoppgaver og husstell, og med en underordnet rolle til enten sin far eller ektefelle. Man kan argumentere at disse holdningene til kvinners natur ikke var utelukkende kristne – men heller en ide av sin tid, uavhengig av religiøs overbevisning. Delvis er dette sant, da spørsmål om kjønnenes «natur» kan løsrives fra trosdimensjonen. Likevel vil den religiøse dimensjon ikke bare omtale kvinnens løsrivelse som brudd på «natur», men som brudd på pakten med Gud, og hva han skapte kvinnen til å være. På denne måten er det ikke noen automatikk i et kvinners rettigheter i menighetene følger kvinners likestillingskamp i samfunnet for øvrig, da argumentasjonen innenfor kirken vil bære med seg en egen dimensjon som ikke er en del av kampen utenfor kirken. Dette preger hvordan man ser på kvinneundertrykkende holdninger. Å nekte noen en stilling på bakgrunn av kjønn er i utgangspunktet ulovlig. Likevel er det unntak for religiøse organisasjoner, som kan hevde at det vil stride mot deres religionsfrihet dersom man krever at kjønn skal behandles likt. «Samvittighetsargumentet» dukker også opp i disse sammenhenger. Å utføre handlinger som strider mot ens «kristne samvittighet og overbevisning», slik som å dele talerstol eller ordinere en kvinne, vie fraskilte eller homofile, skal ikke kunne pålegges i mange kirkesamfunn (Repstad, 2002, s.142ff).

2.4.2 Etniske minoriteter

Statistisk sentralbyrå oppgir at det i 2018 er 746 661 innvandrere i Norge. Dette utgjør 14,1% av Norges befolkning. I tillegg til dette er det 160 064 norskfødte med innvandrerforeldre, som utgjør ytterligere 3,2% (Statistisk sentralbyrå, 2018). Forskjellige internasjonale avtaler gjør at det til enhver tid befinner seg en god del mennesker med annen opprinnelse enn norsk i landet. Dette kan for eksempel være mennesker som er her på kortere sikt på grunn av arbeid, eller som er i landet på turistvisum. Norge har også samer, som er Norges urfolk. Jøder, skogfinner, kvener, rom og romani har status som nasjonale minoriteter, og har spesielle rettigheter på bakgrunn av dette. På denne måten er ikke «etniske minoriteter» en homogen gruppe med like rettigheter, men hvor rettighetene varierer ut fra kulturen de kommer fra, samt hvor lenge gruppen har vært i landet. Dette kan av noen oppleves som problematisk. At vi har en nasjonal og politisk forskjellsbehandling av minoriteter kan smitte over i vårt menneskesyn, og føre til en gradering av hvordan mennesker blir sett på i det sosiale liv, hvor noen grupper minoriteter blir mer «attraktive» enn andre. Dette ser vi allerede at er tendensen. Selve ordet «minoritet» blir stort sett brukt om innvandrere fra andre steder enn Europa. På denne måten blir minoritet ofte det sosialt aksepterte ordet man bruker for å beskrive «rase», uten at man får behov for å forsvare den problematiske bruken for et slikt begrep. I vår dagligtale er innvandrere allerede delt inn i nivåer av «annerledeshet». Vestlige innvandrere omtales knapt som innvandrere, andre grupper blir omtalt som minoriteter, og noen også som nasjonale minoriteter. (Berg, Flemmen og Gullikstad, 2010, s.20f).

2.4.3 Barn og unge

Hvordan man ser på barn og unge har endret seg, både med tid, og med kultur og tradisjon. I de gamle gårdssamfunnene i Norge ble det ikke tatt noe spesielt hensyn til barn. BARNEDØDELIGHETEN var høy, og man forventet ikke at alle barn som ble født skulle vokse opp. Barna var med på alle de aktiviteter som de voksne foretok seg, både i arbeid og fritid. Flere generasjonsledd bodde ofte sammen, og det var slett ikke uvanlig at barn av forskjellige årsaker ble «satt bort» til slektninger eller bekjente dersom det passet seg slik. Barn var en del av de voksnes verden, og ble derfor heller ikke skjermet fra noen av delene til livet de voksne levde, heller ikke ting som seksualitet, vold eller alkoholbruk. Man tenkte at barn var allerede formede mennesker, men de var «uferdige» i den forstand at de trengte fysisk næring for å vokse opp, og kunne tre inn som fungerende individer i samfunnet. Barns rettigheter og verdi var primært som en del av en familie, ikke som et individ. Ettersom det ikke fantes godt utbygget offentlig omsorg,

symboliserte barneflokkene også familiens trygghet i fremtiden, da man var avhengig av stadig nye generasjoner til å ta seg av de i familiesystemet som ble for gamle eller skrøpelige til å arbeide (Øia og Fauske, 2003, s.19, 41f).

Det moderne synet på barn skiller seg fra det tradisjonelle. Barn er ikke lenger en bidragsyter i familien i form av arbeidskraft og forsikring for alderdom, men ses som egne individer, med egne rettigheter. Dette illustreres tydelig i barnekonvensjonen; en internasjonal avtale som skal sikre blant annet ytringsfrihet, retten til å ikke bli diskriminert mot, retten til liv, til et navn, en familie og tilhørighet, uavhengig av hvilken familie man vokser opp i. I barnekonvensjonen defineres barn som alle mennesker under 18 år (Barnekonvensjonen, 1989).

Denne endringen som barnekonvensjonen er et resultat av, handler i stor grad om at man ikke lenger ser barn som en «oppskrift» på et voksent menneske, som trenger næring og tid for å modnes og bli kompetent. For det første har man fått en bevissthet på at det ikke bare er biologi som avgjør om et barn utvikler seg på en god eller dårlig måte. Man er stort sett enige om at utvikling er et resultat av både arv/biologi og oppvekstmiljø, selv om det er noen uenigheter omkring nøyaktig hvor skillene mellom disse to aspektene er. Med andre ord tenker man ikke at barnets nedarvede egenskaper er ensbetydende med hvordan det vil gå barnet i livet. Men ser derimot at ting som oppvekstmiljø i form av tilknytning, foreldrenes evne til omsorg og trygghet, og sosiale aspekter som vennskap og jevnaldersmiljø kan utgjøre store forskjeller i hvordan et barn utvikler seg, og hvordan barnet vil fungere både fysisk og psykisk i sitt videre liv (Øia og Fauske, 2003, s.17ff). For det andre anerkjennes det at barn også har evnen til å gjøre seg opp meninger, og at disse meningene skal høres, sett ut fra alder og modenhet. Med andre ord skjer det et skifte fra å tenke at barn er underlagt familiens ønsker og makt, til at man tenker at barn er kompetente samfunnsutøvere, som trenger støtte på noen områder, men er kapable individer på andre områder – særlig i spørsmål som omhandler dem selv (Øia og Fauske, 2003, s.109ff).

Barnekonvensjonen omtaler ikke ungdom som en egen gruppe, men omtaler alle personer under 18 år som barn. Dette kan skyldes at ungdomstid er et unøyaktig, og relativt moderne fenomen - også i Norge. Grensen for når man ble regnet som «voksen» har ofte vært knyttet sammen med overgangsritualer som første menstruasjon, konfirmasjon, eller første nattverd. Man har også i perioder sett alder for voksenhet i sammenheng med aldersgrenser som myndighetsalder, når man kunne ta arbeid, alder hvor man har lov å gifte seg, stifte familie med mer, eller alder man flytter ut av foreldrenes hjem og kunne ta ansvar for seg selv. Lenge var slike overganger

en overgang fra barn til voksen, og å ha en «mellomfase», «prøvefase» eller «løsrivningsfase» slik ungdomstiden er, var ganske utenkelig – man var enten barn eller voksen, avhengig eller uavhengig. Den moderne ungdomstiden i Norge er i stor grad preget at unge menneskers behov for å finne sin egen vei. Dette handler om en løsrivelse fra foreldre og familie, og en søken bort fra etablerte systemer som voksenstyrte aktiviteter, og en økt draging mot jevnaldrende, og selvdefinerte aktiviteter. Å finne sin egen vei betyr også å opponere mot det etablerte, og danne egne systemer, forståelser og meninger. Denne moderne formen for ungdomstid gjør også at det er vanskelig å gi en konkret alder på når «barndom» går over i «ungdomstid», og hvor «ungdom» slutter og «voksentid» begynner. Ofte har dette skillet mindre å gjøre med alder, og mer å gjøre med valg i livet, og en persons livssituasjon. En person som tidlig kommer ut i jobb, kjøper hus og stifter familie, vil for eksempel mest sannsynlig bli sett på som «voksen» lenge før et ungt menneske som tar lang utdannelse, bor på studenthybel og er alene. På denne måten vil «ungdom» være et sprikende begrep, hvor meningsinnholdet blir bestemt av både situasjon, og av den som bruker begrepet (Øia og Fauske, 2003, s.38f, 48ff, 175ff).

Som kristent fenomen har også barndom blitt sett på med forskjellig forståelse. I kalvinistisk, pietistisk og puritansk tradisjon ble fokuset på det syndige mennesket, og at mennesket var født med arvesynd, et argument for at man måtte føre en streng barneoppdragelse. Denne strenge oppdragelsen skulle sørge for at barn lærte selvkontroll, og dermed gjøre dem bedre egnet til å motstå syndige fristelser de ville møte i sitt liv. (Øia og Fauske, 2003, s.18). Det er heller ikke vanskelig å finne bibelvers som i seg selv kan underbygge en slik forståelse, for eksempel sier ordspråkene: «La ikke gutten mangle formanig! Gir du ham ris, skal han ikke dø. Når du slår ham med riset, berger du ham fra dødsriket» (Ordspråkene 23.13-14). Å holde fokus på slike vers underbygger et syn på barn som lite kompetente mennesker, som er i behov for en ytre regulering for å holde seg på veien til et gudfryktig liv.

Den andre siden av dette spekteret er kristne som ser på barn som personer med en særstilling i Guds rike. Her er det særlig bibelhistoriene om hvordan Jesus forholdt seg til barn som er dominerende. Dette illustreres for eksempel i Markus 10.14-15, hvor Jesus sier: «La de små barna komme til meg, og hindre dem ikke! For Guds rike tilhører slike som dem. Sannelig, jeg sier dere: Den som ikke tar imot Guds rike slik som et lite barn, skal ikke komme inn i det. Og han tok dem inn til seg, la hendene på dem og velsignet dem.» eller Markus 9.37 «Den som tar imot et slikt lite barn i mitt navn, tar imot meg. Og den som tar imot meg, tar ikke imot meg,

men ham som har sendt meg.» På denne måten kan synet på barn i en kristen tradisjon forsvares med tradisjon og bibelvers, uavhengig av hvilket barnesyn man har.

2.4.4 Eldre

Det er ikke bare unge mennesker som kan oppleve å bli behandlet annerledes enn «den voksne» befolkningen. Også i den andre siden av skalaen ligger det anlegg for diskriminering – i denne sammenheng i forhold til «de eldre». I likhet med begrepet «ungdom» er også begreper som «eldre», eller «gammel» vanskelig å putte inn i en avgrenset aldersgruppe, da dette er svært avhengig av hva den som bruker ordet legger i det. Gjennomsnittlig har man funnet at personer mellom 40 og 79 anser 64,8 år som alderen hvor man kan anses som «eldre», og 79,2 år som alderen hvor man er «gammel». Dette er likevel et gjennomsnitt av svært varierende tall (Solem, 2008, s.4). Det er også slik at omstendigheter kan endre inntrykk av hvem som anses som eldre. Når man for eksempel snakker om eldre i arbeidslivet regnes man som «eldre» allerede når man har fylt 55 år (Wold og Håland, 2012, s.9). Eldre mennesker møter flere utfordringer i det moderne samfunn. Bruk av internett er utbredt, og belønninger for selvbetjening finnes innenfor mange bedrifter. Eksempler på dette er at man må betale gebyrer for å betale regninger i en fysisk bank, men ikke dersom man bruker nettbank. Ettersom en del eldre ikke har erfaring og kunnskap om bruk av datamaskin, er dette endringer som gir eldre større utgifter enn befolkningen forøvrig. Også firmaer som ikke tar betalt for sin personlige kundeservice, vil likevel ofte ha systemer hvor eldre blir «straffet» for sine manglende selvbetjeningsferdigheter ved å for eksempel måtte sitte lenge i telefonkøer for å få det samme utfallet som andre kan få ved bruk av nettbaserte selvbetjeningssider (Solem, 2008, s.7).

Fordommer mot eldre innebærer forestillinger som at eldre er ensomme, fattige, syke har dårlig hukommelse, og generelt sett er skrøpelige. Generelt sett er synet på eldre mer negativt enn det sannheten om å være eldre er. Dette antas å være et resultat av at man i møte med eldre blir minnet om egen sårbarhet og dødelighet. Dette skiller diskriminering av eldre fra diskriminering på annet grunnlag, slik som sexisme eller rasisme. Diskriminering av eldre er ofte bunnet i frykten for det dødelige i oss selv, der annen diskriminering handler om frykt for det som er annerledes (Solem, 2008, s. 12f).

3 Metode

3.1 Sosialkonstruktivisme

Sosialkonstruktivisme er ikke en helt tydelig teori, men en samling av flere teoretiske retninger. Det er likevel slik at disse retningene har enkelte ting til felles:

1. Sosialkonstruktivisme handler om meningsskaping og forståelse. For å forstå andre mennesker skapes det fellesskap og konstruksjoner som gjør at man kan kommunisere på en effektiv måte. Dette er for eksempel gjennom språk, men kanskje mer komplisert også gjennom språklige bilder, uttrykk eller spesifikke referanser, som ikke nødvendigvis vil ha en mening dersom man ikke er en del av gruppen som skaper mening og forståelse.
2. Mening og forståelse skapes bare mellom to eller flere parter, ikke som et personlig valg. Det finnes selvfølgelig noen mennesker som er i posisjoner hvor de kan påvirke mer enn andre, for eksempel ved å innføre nyord som på sikt blir en del av den allmenne forståelsen. Men selve ordet i seg selv er ikke et grunnlag for forståelse eller mening før det er mer enn én person har en felles forståelse for hva man legger i ordet.
3. Når vi skaper mening, er denne meningen likevel bundet av tid og sted. Et eksempel på dette er farger på klær som symboler. I vestlig sammenheng bruker man ofte hvitt ved store anledninger (dåpskjoler, brudekjoler) som et symbol på renhet, og sort i begravelser som et symbol på sorg. I andre kulturer bærer ikke disse fargene den samme symbolikken – og dermed er meningen bundet sammen med stedet og kulturen fargevalget er gjort i.
4. Sosialkonstruktivister er kritisk til tanken om at mennesker er født med innbygde planer eller instruksjoner om hvem man skal bli, men tenker at man skaper identitet og mening med eget liv i samhandling med andre. Dette betyr likevel ikke at man overser de aspektene som f.eks. biologi setter. Mennesker er ikke skapt like, man er derfor ikke «tomme lerret» som kan bli hvem som helst. Likevel er man heller ikke predestinert til å bli på en spesiell måte. Dine erfaringer vil prege deg, og forme deg til det mennesket du blir, mer enn at du er født inn i en rolle.
5. Man er opptatt av at man undersøker temaer, ikke bare for å beskrive dem, men også for å endre dem (Lock og Strong, 2014, s. 31ff).

Det sosialkonstruktivistiske utgangspunktet er altså et redskap for å forstå verden, med en bakgrunn av at ingen ting er selvsagt eller endelig, men at sosiale virkeligheter skapes gjennom menneskers felles forståelse. At verden ikke er selvsagt og endelig, gir dermed også et grunnlag for å forstå verden som omdefinierbar gjennom språk og forståelse. Her blir spørsmålet om «sannhet» oppfattet som mindre viktig enn den overbevisningen personer har om hva som er sannhet. Dette betyr ikke at man i sosialkonstruktivismen forfekter fakta, faktaene er fortsatt reelle, men man ser annerledes på faktaenes rolle i menneskers liv og forståelse. Fakta eksisterer utenfor det som er menneskers subjektive opplevelse, man kan velge å tro på dem eller ikke. Med andre ord kan fakta påvirke våre indre konstruksjoner, men dikterer dem ikke (Hitching, Nilsen og Veum, 2011, s.31f). La oss bruke et eksempel fra populærkulturen for å illustrere dette: I Disneys tegnefilm «Den Lille Havfruen» fra 1989, finner havfruen en gaffel på havets bunn. Havfolket bruker ikke slike, så hun rådfører seg med sin landkjente venn som er en måke, som forteller at gafler skal brukes til å kjemme håret med (Musker og Clements, 1989). At faktum er at en gaffel aldri har vært designet til å brukes som kam, blir for havfruen irrelevant, da det hun ikke vet ikke påvirker hennes forståelse. Blir hun derimot gjort oppmerksom på at gaffelen kan brukes på andre måter enn hun først har vært klar over, åpner man for muligheten av at hennes forståelse blir endret. Likevel kan hun velge å fortsette å tro på sin venn måken, og derfor forkaste fakta om gaflers egentlige funksjon. Denne referansen kan virke som et litt banalt eksempel, men illustrerer egentlig veldig godt sosialkonstruktivismens hovedpoeng: gaffelen er den samme hele tiden – men stedet der gaffelen befinner seg, og personlighetene som fortolker dens egenskaper endrer forståelsen av objektet. Det er likevel viktig å legge merke til at den sosialkonstruktivistiske hovedideen ikke bare gjelder fysiske objekter, men også mer abstrakte ting som meninger, ideologier og verdensbilde.

Sosialkonstruktivismen danner en bakgrunn for mange teorier og metoder, deriblant kritisk diskursanalyse som vi kommer nærmere inn på i neste avsnitt. Likevel er det viktig å merke seg at noe av kritikken til sosialkonstruktivismen er at hvis man anser virkeligheten som oppbygget av menneskelig forståelse og perspektiv, så finnes ikke fakta, bare oppfatninger. Dette gjør det nødvendig å pare sosialkonstruktivismen med kritisk realisme. Den kritiske realismen skiller mellom realisme og relativisme. Med dette menes det at ikke alt defineres av oppfatning, og at det finnes fakta. Den kritiske realismen hevder likevel at man aldri kan være 100% sikker på at noe er et fakta, og at det vi nå ser på som fakta kan vise seg å være galt. Derfor er det viktig å teste de forståelsene som man anser som fakta (Skrede, 2017, s. 79ff).

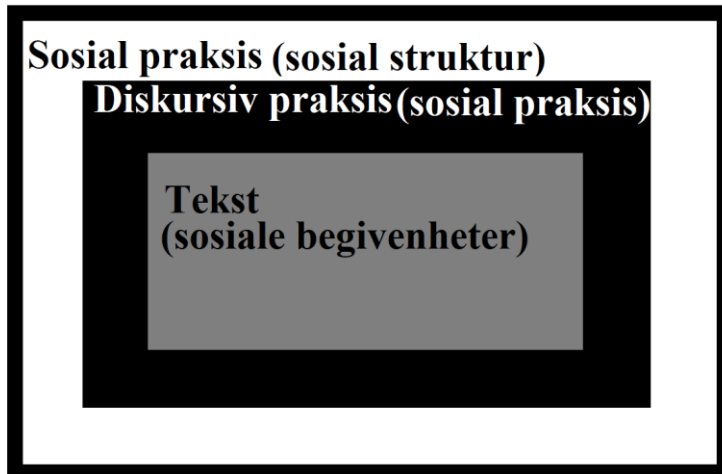
3.2 Kritisk diskursanalyse

En diskurs handler om en bestemt måte som er vanlig å snakke på, for eksempel innenfor et fagområde (også kalt fagdiskurs), et samfunnslag, eller en institusjon. Diskurs er et begrep hentet fra et latinsk ord – «discurrere» som har betydningen «å springe hit og dit». Diskursanalysen har som formål å analysere tekster, samtaler, ytringer eller til og med kunst - ikke bare for å se på språkets (eller kunstens) faktiske oppbygging, men like mye å se hvordan språket forholder seg til samfunnet rundt. Dette er med grunnlag i den sosialkonstruktivistiske ideen om at språk skaper virkelighet – og at diskursen og samfunnet dermed gjensidig påvirker hverandre. Å analysere diskurs skal dermed ikke utelukkende omfatte en analyse av selve språket, men også rammene språket blir brukt innenfor (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010, s.221).

Kritisk diskursanalyse, ofte forkortet med CDA, er en av underkategoriene i paraplybegrepet «diskursanalyse». Den kritiske diskursanalysen har særlig fokus på makt og avmakt, og undertrykkelse av mennesker og/eller grupper (Wodak og Meyer, 2009, s.62ff). Ordet «kritisk» må i denne sammenheng ikke oppfattes som synonymt med «negativt» - det er ikke noe metodens formål å være negativ eller klandrene bare for å være det. Et bedre synonym er «vurdering» eller «anmeldelse», da formålet er å gi en analyse, men at man likevel har fokus på forhold som kan endres eller forbedres. CDA er likevel ikke en ensartet metode – det er slik at også begrepet kritisk diskursanalyse kan deles inn i forskjellige underkategorier. Den engelske lingvisten Norman Fairclough regnes som den kritiske diskursanalysens opphavsmann, og han presenterte i utgangspunktet en konkret analytisk metode, dog med frihet innenfor de konkrete rammene. Faircloughs metode har likevel forandret seg ettersom Faircloughs karriere har gått, og Fairclough har gjort justeringer på sin opprinnelige metode (Skrede, 2017, s.33ff). I tillegg til Faircloughs metode, finnes det også en rekke andre tilnærminger til tekst som kalles kritisk diskursanalyse, men som er mer flytende i sin form. Grensene mot andre diskursretninger er ofte også noe uklare (Jørgensen og Phillips, 1999, s.72). Faircloughs mål med kritisk diskursanalyse er å kunne få en økt innsikt i hvordan verden fungerer, for å kunne øke de positive aspektene, og minske de negative (Skrede, 2017, s.39). CDA er spesielt opptatt av å avdekke makt – særlig den type makt som går ut på å få andre til å ønske det samme som en selv, ved å kontrollere deres ønsker og tanker (Skrede, 2017, s.28). Det som skiller CDA fra enkelte andre tekstanalyser, er at man i CDA anerkjenner at tekst ikke opererer i et verdimesig vakuum. Analysen av teksten er derfor ikke begrenset til å utelukkende omhandle lingvistiske trekk, men snarere å se hvordan tekstens innhold vil ha på samfunnet, og

hvordan den passer inn i samfunnets holdninger og strukturer forøvrig. På grunn av denne gir CDA også fra seg muligheten til å hevde at analysene er verdifrie. Det har heller aldri vært CDAs formål, til forskjell fra en del andre vitenskapsgrener som har som sitt ytterste mål å observere og beskrive virkeligheten uten å påvirke den. Som vitenskap vil CDA som metode være feilslått dersom analysen utelukkende observerer og beskriver virkeligheten. Det er derimot en verdi i seg selv at man gjennom CDA kan påpeke/kritisere de praksiser som finnes, for å bidra til endring av praksiser som er uheldige. Det er likevel viktig å påpeke at en slik endring ikke blir påstått å være et selvsagt utfall av kritikken. CDA har et håp om at analyser kan bidra, men gir ingen lovnader om at det er en automatikk i at en diskursanalyse medfører endring (Skrede, 2017, s.81ff).

CDA deler sin analyse inn i tre nivåer. Fairclough illustrerte analysen med den nedenforstående modellen (min modell er utvidet til å også i parentes nevne begrepene som CDA bruker i nyere analyser, som nevnt i Skrede, 2017, s. 33. Det er likevel de opprinnelige begrepene som blir brukt i dette prosjektet, da ingen av de andre fagbøkene nevner utviklingen i modellen):

«Faircloughs gamle modell» (med endringer), Skrede, 2017, s.30

3.2.1 Tekst

CDA medfører å gjøre en analyse av utvalgte tekster og deres innhold og oppbygging. I dette prosjektet er «tekst» representert ved Metodistkirkens årsmeldinger. Her er det mange

redskaper som kan brukes for å analysere tekstene. Ordvalg, bruk av sterke eller svake former, bruk av språklige bilder og metaforer, samt forholdet mellom talere dersom analyseteksten er i dialogsform, er eksempler på hva som kan inngå i en tekstanalyse. Også grammatiske valg, som spørsmål om hvorvidt teksten er skrevet i aktiv eller passiv form, om man skriver i nåtid, fortid eller fremtid, og om man velger «jeg-form» eller «vi-form», eller om man fokuserer på person eller sak, og om man appellerer til intellekt eller følelser er eksempler på elementer som også kan inngå i analyse av teksten. Disse forslagene er ikke en uttømmende liste av hva en tekstanalyse kan inneholde, man står fritt til å velge det man mener at i best grad belyser det man ønsker svar på. Det er heller ikke meningen at man skal benytte seg av alle analyseredskapene samtidig. Avhengig av hva undersøkelsen/forskningen har fokus på, velges de analyseredskapene som kan gi svar på spørsmålene problemstillingen reiser (Jørgensen og Phillips, 1999, s.94f).

3.2.2 Diskursiv Praksis:

Den diskursive praksis handler om tekstens produksjon, og hvordan den er ment å bli mottatt. Dette kan (men må ikke) innebefatte ting som formålet med teksten, den faktiske veien en tekst må gå før den blir publisert - hvem som har skrevet teksten, hvem den er beregnet på, om den har gjennomgått noen form for godkjenning/korrektur/sensur, og eventuelt om noe av teksten er forandret i disse leddene. Man kan på denne måten også ha undersøkelser som sier noe om hvordan tekstene ble tatt imot av mottakeren, og dermed om prosessen ga det ønskede resultat. En annen analyse av tekstens diskursive praksis er å analysere tekstens intertekstualitet (Jørgensen og Phillips, 1999, s.93). Store Norske Leksikon definerer intertekstualitet som et «begrep i litteraturvitenskapen som viser til at en tekst må forstås som et sted der tekster krysser hverandre, slik at det i en tekst alltid finnes elementer (sitater, allusjoner, lån) fra andre tekster» (Skei, 2018). Ordet «tekst» brukes her, som i diskursanalyse for øvrig, som et begrep som ikke bare omhandler det skrevne ord, men også muntlig tale, bilder m.m. Et fokus på intertekstualiteten handler med andre ord om hvordan teksten man analyserer forholder seg til andre tekster, enten bevisst eller ubevisst. I dette prosjektet omtaler diskursiv praksis veien årsmeldingene må gå fra de blir skrevet til de havner i et rapporthefte, og hvem som er mottaker av tekstene.

3.2.3 Sosial praksis

Når man har sett på selve teksten, og den diskursive praksis, kommer man til den delen av CDA som omhandler den sosiale praksisen teksten befinner seg i. Her må man flytte seg fra selve teksten man analyserer (altså årsmeldingene), og den diskursive praksis (altså tekstproduksjonen), og heller hente sin informasjon fra andre kilder. Som i de overnevnte stegene er det en valgfrihet i hva man velger som tilleggsdokumenter, avhengig av hva som vurderes som relevant for det man ønsker å finne ut. I dette prosjektet er disse tilleggsdokumentene det som omtales i de Sosiale Prinsipper. Bakgrunnen for å trekke seg ut av selve teksten, er at man ønsker å sette teksten, dens meningsinnhold og diskurs inn i en større sammenheng som samfunn, kultur og/eller historie setter. Denne delen av analysen setter spørsmålstegn ved hvorvidt tekstens diskurs sammenfaller med den sosiale praksis den er skrevet inn i, og hvis ikke, hvordan den påvirker, eller blir påvirket av denne sosiale praksisen. Eksempler på slike dokumenter kan være lovverk, retningslinjer, planer, strategidokumenter eller et utvalg andre typer tilleggsdokumenter, avhengig av hva som kan virke relevant til analysen man ønsker gjøre (Jørgensen og Phillips, 1999, s.98f).

3.3 Valg av informanter og materiale, og organisering av informasjon.

3.3.1 Utvalg

I alle undersøkelser/forskningsprosjekter som skal gjøres er det viktig å ha et bevisst forhold til hvor og hvem man får informasjon fra. Spørsmål som kan være gagnlige å stille seg, er for eksempel hvorvidt informantene eller materialet man har valgt å analysere har noen forutsetning for å kunne svare på spørsmålene i problemstillingen. Ikke alle datakilder kan gi svar til alle spørsmål, og det er derfor viktig at man velger det materialet som kan gi svar på det spørsmålet man stiller. Likevel er det slik at et hvert prosjekt har rammer, slik som tid, kapasitet, resurser o.l., og det er derfor viktig å også kunne avgrense mengden informasjon man innhenter, slik at materialet blir overkommelig (Johannesen, Tufte og Christoffersen, 2010, s.103f). I denne sammenheng er diskursanalysen en noe spesiell metode. Som tidligere nevnt er diskurser noe som oppstår innenfor en gruppe av mennesker. Det er derfor et poeng i seg selv at man må se på diskurs som et større fenomen enn en enkeltpersons måte å ordlegge seg på i en enkelt sammenheng. Noe av selve grunnlaget for diskursanalysene må derfor være at selve materialet må være mer variert enn det som er tilstrekkelig i mange andre kvalitative analyser, ettersom det ikke utelukkende er tekst og mening som er i fokus, men også en bredere forståelse. For å

få et godt materiale kan det derfor være en idé å ha en viss variasjon i sitt materiale, for eksempel ved at man ser på diskurs over tid, eller mellom mange avsendere (Bratberg, 2014, s.39f).

Det er også et mål at utvalget gir et bilde av virkeligheten som er realistisk. Å bestemme seg for sitt utvalg, betyr dermed at man må sikte etter den informasjonen man opplever som allmenngyldig, heller enn å kun velge det som kan støtte opp under egen forforståelse, eller som kan gjøre undersøkelsen populær i noens øyne. Dette må likevel balanseres med en forståelse for at mange av spørsmålene som stilles i kvalitative undersøkelser ikke kan besvares av «hvem som helst», og at man derfor må gjøre noen valg i forhold til hvor informasjonen man har behov for skal komme fra. Dermed må man finne balansen mellom valg og nøytralitet, for å ende opp med et prosjekt som har reliabilitet. Et prosjekt med høy reliabilitet vil kunne reproduseres av andre forskere, og vil, ved å følge de samme retningslinjene som originalprosjektet, kommet til samme resultat som det originalundersøkelsen har gjort (Johannesen, Tufte og Christoffersen, 2010, s.40, 106).

På bakgrunn av diskursanalysens behov for større variasjon i tekstmateriale enn mange andre kvalitative undersøkelser, og at et utvalg skal være mest mulig representativt men samtidig nøytralt, gjør et utvalg på årsmeldinger fra alle metodistmenighetene i Norge i 2017 godt utvalg. Både fordi den representerer et bredt utvalg stemmer, og også at dette kan gi noen generelle forståelser av metodist-Norge heller enn å påpeke noen få menneskers meninger. At det er forskjellige typer lederskikkelser som skriver rapportene er også et poeng i seg selv, da disse vil ha en god forutsetning for å vite hva som er Metodistkirkens offisielle standpunkt i saker som omhandler mennesker, likt som at det varierer i grad av utdanning, teologikunnskap, om man er ansatt eller frivillig osv.

3.3.2 Fremgangsmåte for å skaffe årsmeldingene

Som tidligere nevnt, regnes alle Metodistkirkens årsmøter som åpne, og årsmeldinger og andre dokumenter som deles ut under årsmøter regnes som offentlige dokumenter. Dette gjør i utgangspunktet at en del av de etiske dilemmaene omkring bruk av materialet forsvinner. I prosjektet er kildene til sitater likevel anonymisert. Dette er med bakgrunn i at det ikke er relevant hvilken rapport eller person sitatene kommer fra, da de er valgt for å illustrere tendenser, ikke enkeltpersoners meninger.

Selv om årsmeldingene anses som offentlige, er de i hovedsak ikke offentliggjort til allmennheten, men ofte utdelt på det enkelte årsmøte, og/eller sendt ut til menighetens medlemmer i forkant av møtet. Dette gjelder med unntak av to menigheter, som har offentliggjort sine årsmeldinger på sine nettsider. På denne måten er den eneste måten å få tak i disse rapportene på å kontakte den enkelte menighet og be dem oversende sin rapport. I første omgang brukte jeg menighetenes offisielle e-postadresser, som oppgitt på Metodistkirkens internettsider. Det viste seg at det er svært varierende hvem som disponerer disse e-postadressene. Ettersom de fleste metodistmenigheter er små menigheter, påvirker dette også menighetenes evne til å være arbeidsgivere. Svært mange menigheter har ikke en stab, men kun en prest eller diakon, og i mange menigheter har denne presten eller diakonen også gjerne har en redusert stilling, og må prioritere sine arbeidsoppgaver. Noen menigheter har små stillinger i form av en kontormedarbeider som tar seg av diverse henvendelser, andre har frivillige, eller noen i menighetsrådet som ansvarlig for å svare på henvendelser. En av erfaringene jeg gjorde meg i forbindelse med dette, var at flere av menighetene hadde flere personer som hadde tilgang på kirkens offisielle epostkonto, og at det derfor ble noen misforståelser i forhold til hvorvidt noen av de andre disponentene hadde svart på min forespørsel eller ikke. Dette viste seg når jeg purret på rapportene. Noen menigheter svarte ikke i det hele, verken ved kontakt via menighetens eller ved direkte kontakt med pastor. Noen av menighetene som hadde byttet prest det siste året, hadde også problemer med å lokalisere fjorårets rapport, da denne ofte kun hadde vært lagret på pastors datamaskin, som forsvant med ham/henne. Som et siste forsøk tok jeg kontakt med en av kirkens tilsynsprester (Metodistkirken har to tilsynsprester, og en av dem er tilstede ved årsmøter), som hadde noen av de manglende rapportene lagret. Den andre tilsynspresten er nyansatt, og var ikke den som var tilstede ved de resterende årsmøtene, og hadde dermed ikke de resterende rapportene. Resultatet ble, etter en lang prosess at jeg fikk tak i rapportene til 37 av de 44 metodistmenighetene i Norge. Dette gir en svarprosent på 84% av Metodistkirkens menigheter. Geografisk ligger det en svakhet omkring forholdene i nord, da fire av de manglende rapportene tilhører Nord-Norges seks metodistmenigheter.

3.3.3 Bearbeiding av materiale, og inndeling av data.

Ettersom jeg har valgt en informasjonskilde som er skrevet til annet formål enn det jeg skal analysere, er det også mye informasjon i rapportene som ikke er relevant for min problemstilling. Dette betyr at det er store deler av rapportene som ikke legges til grunn for analysen, fordi innholdet ikke oppleves som relevant. Et eksempel på dette er hvis en rapport

sier «Kirkebygget ble malt i år». Dette blir ansett som en ikke-relevant informasjon, da det ikke omhandler mennesker. Hadde setningen derimot sagt «Kvinneforeningen har brukt sine gruppesamlinger til å male kirken» vil det med en gang bli en setning som er relevant for problemstillingen, fordi den nå involverer mennesker. Denne måten å si informasjon på anses som nødvendig, både av praktiske hensyn i forhold til omfang, men også for å sørge for at empirien man bygger oppgaven på er relevant. Man kunne sett for seg at man kunne gjort en analyse også av de personene som ikke er nevnt – for eksempel, i det første eksempelet om maling av kirkebygg, kunne man gjort det til et poeng at det ikke sto hvem som malte, og at dette kan bety noe for hvordan man verdsetter mennesker, ettersom bygget åpenbart ikke har malt seg selv. Likevel opplever jeg at analyse av materialet er rikt nok, og at analyse av elementer som nevnes blir for abstrakt til å fatte konklusjoner på grunnlag av, i hvert fall uten å etterpå søke ytterligere informasjon, for eksempel da om hvem som faktisk malte kirken.

4 Presentasjon av tekstene, og tekstanalyse

4.1 Innledning tekstanalyse

I dette delkapitlet skal vi gå dypere inn i selve Årsmeldingene og tekstene der, for å se hva som blir omtalt, og hvordan det blir omtalt. Dette vil gjøres ved en presentasjon av delpunktene «kjønn», «etnisitet» og «alder». I diskursanalysen er bilder også inkludert under begrepet «tekst», og vi vil derfor også se på hvordan bilder brukes til illustrasjon i rapportene.

Årsmeldingene nevner stadig mennesker i og utenfor menigheten. Det er forskjellige måter disse personene blir nevnt, enten ved sitt fornavn, etternavn, stilling, fullt navn, eller som del av en gruppe. I den følgende analysen er det ikke tatt med navn som er en del av oppramsinger, for eksempel hvem som sitter i en gitt komité. Det er heller ikke tatt med navn på hvem som er på valg, mennesker som nevnes fordi er døde, eller navnene som fremgår av underskrift av rapporter. Navn som blir nevnt flere ganger i samme avsnitt er bare talt som en fremheving, men samme navn blir talt igjen dersom det nevnes i et nytt avsnitt. Utover dette, er det tatt med alle de mennesker som er personlig omtalt, uavhengig av hva grunnen til omtalen er. Metoder som inngår i følgende analyse er telling av navn og nøkkelord, nærlesing av avsnitt, sortering etter tema, samstilling tema mot feltspesifikk kunnskap, og problematisering av fokus og begreper. (Hitching, Nilsen og Veum, 2011, s. 113)

4.2 Hvordan omtales kjønn i årsmeldingene?

Av navnene som nevnes i rapportene er 55,5% navn på menn, og 44,5% navn på kvinner (340 ganger menn, mot 273 ganger kvinner). Denne kvantitative fremstillingen gir i utgangspunktet et godt inntrykk av likestilling i menighetene. Men hvis vi tar et mer kvalitativt blick på hvordan fordelingen av kjønn er, stiger det også frem en mer delt virkelighet. Kvinnenavn er svært ofte nevnt i tilknytning til barne- og ungdomsarbeid, takket for at de står på kjøkkenet, eller takket fordi de er kirkens renholder. I sistnevnte eksempel er det også fremtredende at mange av disse kvinnene synes å være av utenlandsk opprinnelse, men dette skriver jeg mer om under overskriften «etnisitet». Unntaket er speiderarbeid, som, selv om det er rettet mot barn synes å ha en jevn fordeling av mannlige og kvinnelige ledere. Menn blir dermed tilsvarende oftere nevnt i sammenheng med praktiske oppgaver som dugnad, bygging og vedlikehold. Setninger som «På de torsdagene da det er strikkekaffe for damene har den eldre garde av hankjønn dugnad og sosialt samvær (og vi gjør fortsatt ganske mye)» er et eksempel på denne kjønnsdelte virkeligheten.

Kvinner og menn synes å ha definerte roller å fylle. La oss ta et eksempel på en menighet som har både en mann- og en kvinnegruppe, og hvor disse to rapporterer på måter som er sammenliknbare. Mannsgruppa skriver om sine foredragsholdere:

«Dette året har disse stilt opp: [18 mannsnavn og to kvinnenavn nevnes.] (...) Kjøkkenkomiteen har bestått av [tre kvinnenavn]. Vi takker dere for et viktig bidrag til gode møter.» (Det kan her legges til at begge kvinnene som har vært gjester var invitert på samme dato som en mann)

Kvinnegruppen i samme menighet skriver:

«Fra høsten er det nå flere som bidrar med kjøkkentjeneste [11 kvinnenavn ramses opp] (...) Kvinnetreffet har hatt et rikholdig og variert program [ni mannsnavn og seks kvinnenavn nevnes som bidragsytere] (Her er alle kvinnene, med unntak av kirkens kvinnelige prest, nevnt sammen med en mann).

Nå vil dette kanskje virke som et ekstremt tilfelle, og det er heller ikke slik at dette eksempelet kan påstås å være representativt. Men det er valgt fordi det er en av de få eksemplene hvor to kjønnsdelte grupper i samme menighet rapporterer på sammenliknbare måter, og fordi tendensen man ser, går tydelig igjen gjennom bredden av rapporter: når det er snakk om hvem som står på kjøkkenet, er dette nesten utelukkende kvinner. Mannsnavn i kjøkkensammenheng er i de få tilfellene som er nevnt en «leder», «kokk» eller «koordinator» av kjøkkengruppa. Likeledes er det en tendens at kvinnelige foredragsholdere sjeldent slipper inn i mannsgrupper,

men mannlige foredragsholdere flittig er brukt i kvinnegrupper. Dette gjelder til tross for at foredragenes temaer ikke er kjønnsesifikke.

Hvis man flytter seg bort fra egennavnene, og over i ordene som brukes for å betegne kjønn, slik som kvinne, kvinnfolk, dame, jente, mann, menn, herrer, gutter, og «kæll», ser man et tydelig skille mellom ordbruk. Ved gjennomgang av materialet viser det seg at ordene som betegner kvinner, blir brukt tre ganger så ofte som tilsvarende ord som betegner menn. Her er ord som betegner stilling fremfor kjønn, slik som «tilsynsmann» og «rådmann» ikke talt med, men begreper som «ordet har gått fra mann til mann» er regnet med. At feminine ord brukes såpass mye oftere enn maskuline kan derfor virke noe overaskende, siden man i dagligtalen har en del uttrykk hvor «mann» brukes som et ord som skal forstås som «person» heller enn kjønn, for eksempel i ordet «sidemann», mens ingen av de feminine ordene betegner begge kjønn. Likevel ser man også at det finnes flere av de feminine gruppeaktiviteter som kvinneforening og pikekor, enn de maskuline aktivitetene som mannegruppe og guttekor, og dermed medfører omtalen av disse aktivitetene det som at oftere blir brukt feminine gruppeord. Det kan se ut til at kvinner har en større tendens til å ta på seg oppgaver som større grupper, der menn tar på seg oppgaver som enkeltpersoner eller tospann, noe som gjør det mer praktisk å nevne menn ved navn, likt som man nevner kvinner som gruppe. Dermed blir det «Middag er obligatorisk med mye god mat og dessert m/kaffe som vår kokk [mannsnavn] tar vare på», men «våre serveringsdamer er trofaste og gjør en god jobb.» (begge eksempler er fra samme rapport).

Når det gjelder navnebruk, altså om personer blir nevnt med fornavn, etternavn, fullt navn eller tittel, er det stor variasjon i dette. Ingen av rapportene bruker høflighetsfraser som «Herr ...» eller «Fru ...», med unntak av én enkelt gang hvor «fru» blir brukt som synonym med kone, i setningen: «[navn på mann] med sin fru [navn på kvinne]». Ikke-kirkelige jobbtitler blir brukt, men dette er utelukkende i tilfeller der tittelen er relevant for den situasjon som beskrives. For eksempel skriver en av årsmeldingene følgende om sitt kirkebygg: «Vi tok kontakt med murmester Johannessen, og han kom på inspeksjon. Vi gikk igjennom kirkebygget, og han laget en tilstandsrapport for oss». Her blir jobbtittelen benyttet for å vise relevant kompetanse, heller enn å vise status. Selv om kompetanse selvfølgelig gir status, er det ikke statusen som her er i fokus.

Kirkelige jobbtitler som «prest», «pastor», «diakon», «biskop» og «tilsynsmann²» blir flittig brukt. Det er likevel også slik at de kirkelige ansatte også blir omtalt uten tittel, men kun med navn i rapportene - enten bare fornavn, kallenavn eller ved fullt navn. Dette med unntak av fungerende biskop, som aldri blir omtalt uten sin tittel, og oftest kun med tittel. Det er også svært sjeldent at tilsynsmenn blir omtalt ved kun fornavn, men det forekommer. Dette er særlig etter at de først er presentert med fullt navn og tittel.

Hvorvidt prester blir benevnt som prest, pastor, ved fornavn, fullt navn eller kallenavn, eller med en kombinasjon av tittel og navn varierer fra menighet til menighet, og også innenfor rapporter i den enkelte menighet. Dette gjelder også andre kirkelige ansatte, som diakoner, barne- og ungdomsarbeidere m.m. Det synes ikke å være noe system i dette, og det er mulig at valg av benevning for kirkens ansatte blir bestemt av en blanding av den lokale menighets tradisjon, den ansattes eget ønske, og personen som skriver rapportens egne preferanser. Denne antagelsen er grunnet i at det ofte er samsvar mellom rapportene fra samme menighet på hvilken form man velger.

4.3 Hvordan omtales etnisitet i årsmeldingene?

Det er ikke veldig ofte etnisitet blir et tema i årsmeldingene. Dette kan man se enten som positivt eller negativt. Enten betyr dette at metodistmenighetene i stor grad består av majoritetsbefolkningen, og det derfor ikke er noen etniske minoriteter å omtale. Det er i så fall uheldig. Det kan også bety at minoriteter ikke får oppgaver som oppleves som «viktige nok» til å omtale, og det er i så fall også et problem. Det positive er at dersom de etniske minoritetene som finnes i metodistmenighetene i så stor grad oppleves som en del av «normalen» at de ikke nevnes. Dette kan det se ut som at til en viss grad er sannheten. I en del rapporter kan man, ved antagelser basert på navnene som blir nevnt, tenke at etniske minoriteter finnes i menigheten, uten at den som skriver rapporten gjør et poeng ut av det. Dette kan i så fall peke mot at personer med annen etnisk bakgrunn enn norsk inngår i menigheten på samme måte som personer med norsk bakgrunn.

Likevel er det slik, at det i de tilfellene etnisitet blir nevnt, ikke ser ut til at det er noe formål med å nevne etnisitet. Setninger som «6 afrikanske ungdommer ble konfirmert 1. mai,

² Tittelen «tilsynsmann» ble ved Metodistkirkens årskonferanse 2017 endret til den kjønnsnøytrale tittelen «tilsynsprest». Ettersom rapportene ble skrevet før dette vedtaket, var tittelen «tilsynsmann» offisiell tittel på det tidspunkt rapportene ble skrevet.

og alle konfirmantene ble i etterkant tatt opp som medlemmer i vår menighet», står uten noen videre forklaringer. Dette gjør at man undrer hvorfor det er relevant at ungdommene var afrikanske? Er afrikanske ungdommer noe annet enn norsk ungdom? Og hvis ja, er det bedre eller dårligere? Å inkludere etnisitet i slike setninger er nok ment til å kommunisere noe relevant, forhåpentligvis til og med noe positivt, men blir i stedet hengende som en påminnelse av at man er noe «annet» enn resten av menigheten. Dette åpner for muligheten til leserens fortolkning, som kan tolke begrepet «afrikansk ungdom» både som noe mer positivt eller noe mer negativt enn etnisk norsk ungdom, avhengig av deres eget syn på etniske minoriteter. Det er også slik at selv der man påpeker utfordringer sier man ikke egentlig hva utfordringene er, men lar det være implisitt, eller opp til leseren selv å legge sin forståelse i hva utfordringene omkring kulturforskjeller er, for eksempel ved å si: «Likeledes opplever vi kulturelle utfordringer. Både korets leder og barnas foreldre utgjør en – etnisk sett – svært sammensatt gruppe.»

Mangelen på forklaringer på hvorfor man synes det er positivt med minoriteter smitter også over i når man snakker om religiøse minoriteter. «Jeg gleder meg veldig over at vi har to muslimer i vårt fellesskap» sier for eksempel en av rapportene. Det mangler likevel begrunnelse for hvorfor man synes dette er gledelig. Er det misjonsmuligheten, eller at man er et inkluderende fellesskap som er det gledelige? Dette er viktig, fordi det skiller mellom hvorvidt man er glad for mennesket i kraft av at hvem de er, eller om man er glad for mennesket i kraft av hva det kan bli. På denne måten blir arbeidet med minoriteter stort sett beskrevet med setninger som oppleves å snakke til en forforståelse av hva man tenker om minoriteter, uten å først kontrollere at denne forforståelsen finnes. «Gledelig var det derfor da det en dag sto en ung dame fra Colombia i døra på [navn på tiltak] og lurte på om det var her hun kunne lære å strikke! Hun hadde lest plakaten som henger i vinduet i kirken. [Navn] lærte henne å strikke, og [gjentakelse navn] kan også litt spansk, så den unge damen følte seg riktig velkommen!» Dette etterlater stort rom for egentolkning, og derfor også mulig feiltolkning.

Noe som tydelig går igjen i mange årsmeldinger er at når man takker personen som har ansvar for vask av kirken, er dette, med noen få unntak, navn som gjør at man kan anta at personen har en annen etnisk bakgrunn enn norsk. Selv om dette dreier seg om ansettelse, så er det så fremtredende at det er vanskelig å overse når man snakker om etnisitet. Man kan tolke dette flere veier. Kirkene kan være opptatt av å gi muligheter til mennesker som kan ha vanskelig for å få seg annen jobb. Dersom dette er tilfellet, kan det være positivt at menighetene stiller opp og gir en liten inntekt, arbeidserfaring, og kanskje også noe å putte på CV-en for dem

som ikke har så mange andre alternativer. Likevel kan man spørre seg om kirkene også gjør noen bjørnetjenester her. Vaskejobber er i utgangspunktet jobber som ikke hjelper i forhold til integrering og å lære seg språk, da man ikke samhandler med andre mennesker for å gjennomføre jobben. Det er også lav lønn, og stillingsbrøken viser at det er mindre deltidsstillinger som ofte er aktuelle. Man kan derfor stille seg spørsmålet om menighetenes velvillighet til å gi vaskejobber til etniske minoriteter egentlig er mer et behov fra menighetens side, enn for den som har jobben. Man kan også stille spørsmålsteget ved hvordan arbeidstakeren har fått vaskejobben– da disse småbrøkene ofte er stillinger som ikke blir utlyst, men som man spørre noen i menigheten om de vil ta på seg. Man må derfor kunne spørre om menighetene kan ha noen fordommer i forhold til hvem som passer til en slik type jobb?

4.4 Hvordan omtales alder i årsmeldingene?

Utfordringen når vi snakker om alder, er at man ikke kan se hvor gammel en person er ut fra navnet. Dette betyr at analyse av hvordan vi snakker om alder, må belage seg på de gangene det fremgår av rapporten hvilken aldersgruppe man snakker om.

Barn er et stort fokus i mange rapporter, og mange menigheter har egne barne- og ungdomsaktiviteter som sender egne rapporter til menighetens rapporthefte. Selv de menighetene som ikke har aktiviteter for barn nevner dette som noe som ligger dem på hjertet, og som de har et sterkt ønske om å få i gang. For de menighetene som har vanskeligheter med å opprettholde et aktivt barnearbeid, er det gjennomgående at man snakker om dette fra et logikkstandpunkt, heller enn at man snakker om et behov for barnas del.

«Rekruttering av barn og unge er vanskelig, i en tid da tilbudene er mange fra alle kanter. Vi trenger ledere som er klare for å sette i gang tilbud for de minste barna... Hvordan skal vi få barn/foreldre/ungdom til å komme i kirken? Vi trenger engasjerte folk, nye tanker og masse forbønn.»

Det kan virke som at man holder fokuset på menigheten, og menighetens behov for en fremtid som kirke, heller enn å tenke hva barnas behov er. Samtalen om barns behov, og hva som er viktig for barn i nåtidens samfunn, ses gjennomgående som definert av voksne medlemmer av menigheten. Setninger som «Vi synes det er viktig å gjøre barna kjent med bibelfortellingene og spesielt de som fokuserer på personen Jesus», «Fokuset er at barna får kjennskap til bibelens fortellinger og lærer enkle sanger om Jesus» og «Vårt mål er å gjøre barna kjent med Jesus

Kristus! Vi som selv har gått på søndagskolen ser og vet hvor viktig dette er...» er det mange av. Samtalen om barn synes å foregå uten barn som aktive deltagere. Sett opp mot mengden menigheter som rapporterer at de sliter med å få tilbud til barn til å gå rundt, kan man spørre seg om det er en sammenheng mellom manglende fokus på barns behov, og manglende oppmøte for barn på barneaktiviteter.

Ungdom blir også nevnt i mange rapporter, med stolthet fra de menighetene som har aktiv ungdom, og med bekymring fra de menighetene som ikke har et aktivt ungdomsmiljø. Det som virker svært påfallende er likevel at selv de menighetene som har aktive ungdommer, velger å gjøre dem anonyme ved å ikke nevne navnene deres, men heller omtale dem som en aldersgruppe. Tre eksempler på dette, fra forskjellige rapporter, er: «Én ungdom fra menigheten deltok på Nyttårsleir.» «Tre av våre ungdommer fullførte lederkursen Timoteus i regi av Mbu³ våren 2016» og «Vi har ungdommer som er aktuelle for MBU sitt lederkurs Timoteus, og vil sende disse når det er klart for neste kurs.» Det er vanskelig å forstå hva som gjør at man velger å i stort omfang utelate navn på ungdom, kanskje særlig de som velger å ta egne metodistiske lederkurs som er ment til å skulle berike lokalmenigheten. Det kommer også ekstra tydelig frem når mange av disse setningene står i sammenheng med voksne mennesker som har vært på andre aktiviteter, og som nevnes med navn, eller innenfor samme setning hvor de voksne deltagerende nevnes ved navn: «Det har gitt utfordringer både til konfirmanten og meg selv. Undervisningen har foregått sammen med den ene konfirmanten i metodistkirken i [by], og prest [navn] og barne- og ungdomsarbeider [navn].» Det er vanskelig å spekulere i hvorfor det er slik, men kanskje kan det dreie seg om at man tenker at ungdom sine valg skal beskyttes fra offentligheten i større grad enn voksne, fordi det kan være ungdommen til belastning? Dette oppleves i så fall som en oppkonstruert tanke, da dette tross alt blant annet er ungdom som har blitt sendt på lederkurs – og man kan vel vanskelig forsvare at de er gamle nok til å lede, men ikke gamle nok til å stå for det.

Eldre: Det er svært mange ord som beskriver aktiviteter for eldre, uten å faktisk bruke ordet «eldre». Noen av ordene som brukes, er det enkelt å forstå at dreier seg om den eldste delen av forsamlingen. Dette er ord som «pensjonister», «godt voksne» eller «seniorer». Litt vanskeligere blir det når tiltak for eldre er skjult under navn hvor man må bruke litt mer

³ MBU er forkortelse for Metodistkirkens Barne- og Ungdomsforbund, som er ansvarlig for en del nasjonale aktiviteter, slik som forskjellige leirer og ledertreningskursen Timoteus.

tolkning. Ofte blir det unngått å bruke ord som beskriver alder i det hele tatt, man bare lar det være underforstått. Et eksempel på dette er deltagerne på formiddagstreff - som erfaringsmessig er eldre, og som logisk sett må være del av en gruppe som er hjemme på dagtid på hverdager – men som ofte markedsføres som «for alle aldersgrupper». Noen ganger understrekes også dette: «I 2016 har Formiddagstreff og Aftenmisjon hatt jevnlig møter. Begge disse samlingene samler hovedsakelig seniorer».

Mange av menighetene nevner høy gjennomsnittsalder som bekymringer, men det ser også ut til at de tingene som menighetene virkelig lykkes med, er tiltak for eldre. En av menighetene skriver:

«Vi mangler allikevel vitale aktiviteter som søndagsskole, speider – og ungdomsarbeid, foreningsliv, bibelgrupper, for å nevne noe. Formiddagstreffet er faktisk det eneste vi har utenom gudstjenester».

På denne måten kan det se ut som at seiershistoriene til de eldredominerte aktivitetene, ofte kommer i skyggen av bekymringen for at man mangler de yngre generasjonene. At forsamlingen består av eldre blir omtalt som en utfordring eller et problem, heller som en ressurs. Setninger som «Aldersgjennomsnittet på de aktive medlemmer er høyt og stigende, men alle aldersgrupper er representert» lar det henge igjen en bekymring omkring den eldre gardes tilstedeværelse. De menighetene som nevner satsing på eldre som positive tiltak, oppleves som at føler et behov for å forsvare sitt valg, på en måte man ikke ville sett behov for når det var snakk om å satse på yngre grupper. Et eksempel på dette, er følgende redegjørelse:

«De fleste av disse aktivitetene retter seg mot gruppen av pensjonister, og vi konstaterer at det er denne gruppen vi i størst grad når gjennom våre aktiviteter. Vi vil understreke at dette er et viktig satsingsområde for menigheten. Ikke bare fordi mange av våre egne medlemmer er i den aldersgruppen, men fordi vi vet at slike tilbud kan få eldre ut av ensomhet og isolasjon, og fremme fellesskap og vennskap. Det er verdifullt i seg selv og kan også ha en god helseeffekt.»

Man kan også se at hvordan tiltak for eldre blir omtalt, avhenger av hvem som har skrevet rapporten og hva deres fokus er. Eldreaktivitetenes egne rapporter bærer ofte preg av optimisme, glede og fokus på hvilken god møteplass treffpunktene er. En av rapportene skriver for eksempel:

«Dette lavterskelopplegget resulterer i at flere som ikke er med i kirken i andre sammenhenger, er med her, og disse er meget takknemlige for den fine sosiale sammenheng dette er.»

Bekymringene om kirkens fremtid grunnet overvekt av eldre, er ofte nevnt i sammenheng med totaloverblikk av kirkens situasjon, noe som derfor ofte er i menighetsleder/pastors rapport, eller i rapport fra menighetsrådet.

Den sammenhengen hvor eldre får utelukkende positiv oppmerksomhet, er i tilknytning til tiltak fra sosialkomiteene/diakonikomiteene. Her nevnes gaver, kort og blomster ved anledninger, som noe som de eldre i menigheten mottar. «Alle menighetens medlemmer over 75 år har også dette året fått gratulasjonskort fra diakonikomiteen», «Vi trenger en liste over medlemmene for at alle som har alderen får blomst til Jul», eller «I tillegg har alle over 85 år fått en blomsterhilsen på fødselsdagen» er utdrag fra rapporter, som understreker at menighetene tar denne forpliktelsen på alvor.

4.5 Hvordan fremstilles Metodistkirken på bilder?

Innenfor CDAs forståelse, er også bilder og illustrasjoner mulig å regne som «tekst». En del av årsmeldingene inkluderer bilder, i form av fotografier, logoer og/eller tegninger. I bruken av bilder velger menighetene svært forskjellig. Mange rapporthefter har et forsidebilde, og ofte er dette eneste bilde. En del rapporter har bilder i løpet av rapportene, men det er også her en skjevhet oppstår. De som velger å bruke bilder i sine rapporter har ofte mange bilder, og dermed blir noen få menigheter dominerende i den videre fremstillingen. Andre menigheter er dermed ikke representert i det hele tatt. Også her har jeg valgt å fokusere på de bildene som faktisk er i rapportheftene, heller enn å gjøre en analyse av grunner for at man eventuelt har utelatt bilder. Bruk av bilder fordeler seg på denne måten:

Forsidebilder:

Hva er bildet av?	Antall	Hva er bildet av?	Antall
Kirkebygget, fotografi, utside	8	Detaljbilde, symbol (lys, natur)	2
Kirkebygg, tegning	4	Kor	2
Barn/unge	4	Kirkedetaljer	2
Logo	3	Restaurering av kirke	2
Gruppebilde av mennesker	3		

Illustrasjonsbilder i løpet av rapporten:

Hva er bildet av?	Antall	Hva er bildet av?	Antall
Barn og ungdom	18	Logoer	8
Bilder fra sakramentsforvaltning, konfirmasjon, utdeling av X-årsbøker m.m	18	Kirkebygg, foto eller tegning	4
Bilder, begivenheter (ikke i gudstjeneste)	17	Bilde av detaljer, restaurering, alter	2
Gudstjenesteliv	14	Illustrasjonsbilde, gratulasjonskort	1

Bildebruk kan selvfølgelig bli avgjort av en del praktiske omstendigheter; når har man med seg fotografiapparatet og husker man å ta det frem? Har personen som lager rapporten tilgang på bilder, og er datakyndig nok til å sette dem inn? På denne måten nok noe av bildebruk være diktet av hva som var tilgjengelig. De to største kategoriene domineres av bilder av de yngste i forsamlingen. Det er også svært mange av rapportene som vier stor plass til barn og unge, enten man har dem eller ikke. Det er påfallende at barn i så stor grad dominerer i bildene, og får så mye fokus når så mange av menighetene rapporterer at arbeid for barn og unge som et område som er vanskelig for dem. Ut fra bildenes tale, er barn og unge noe metodistmenighetene har mye av, og er gode på. Noe av dette er kanskje naturlig, ettersom en del store kristne merkedager sammenfaller med barndom/ungdom. Dåp, konfirmasjon og utdeling av 4- og 6-årsbøker, er alle eksempler på dette. Noen av begivenhetene som inntreffer i slutten av livet, slik som begravelse er heller ikke øyeblikk hvor bilder er like vanlig, og hvor man i hvert fall ville vært varsom med distribusjon av disse bildene i etterkant. Dette kan understrekes ved at ingen av årsmeldingenes bilder er tatt i begravelser. Men, det er heller ikke inkludert bilder som er tatt i bryllup, som jo er en typisk «billedag».

Hvis vi ser på rapportenes fremside, ser vi en klar overvekt av de menighetene som har valgt å la sitt rapporthefte bli illustrert av selve kirkebygget, enten i tegnings-form eller i fotografiform. Til sammen utgjør dette 40%. Hvis man også tar med andre bilder av kirkebygget slik som innvendig utsmykking og bilder fra restaurering, blir det så mye som 53% av alle bilder som fokuserer på selve kirkebygget. 30% av forsidebildene har mennesker i seg. Dette står i

sterk kontrast til bildene inni rapportene. Av disse er 82% av bildene av mennesker, og kun 7% er av kirkebygningene. Det kan synes at når man skal velge et bilde til å representere hele menigheten, velger man selve bygget. Når man snarere skal snakke om hva som skjer i menighetene er fokuset på menighetens medlemmer.

5 Drøfting 1: Hvilket menneskesyn vises i Metodistkirkens årsmeldinger fra 2017?

5.1 Er «kirken» i Metodistkirken mennesker eller bygg?

Ordet «kirke» kan bety mange ting – man kan snakke om kirke som et samlebegrep på kristne, eller alt fra verdensomspennende kirkesamfunn, til vårt lokale kirkebygg eller menighet. Det er også mulig å tolke ordet «kirke» både som et bygg, og som en mer bibelsk tolkning som «en samling kristne» (Hegstad, 2015, s246ff). At kirkebygget får forsideplass i over halvparten av årsmeldingene kan peke mot at rapportskriverne mener at bygningen best representerer helheten omkring kirkens gjerning, fremfor å tenke at det er menigheten, menighetsråd, prest eller diakon som «er» kirken, når den skal representeres. Det er selvfølgelig mulig at kirkebygget som forside er en mal som blir gjenbrukt år etter år, og at dette kan forklare hvorfor mange menigheter kun har forsidebilde, og ikke bilder underveis i rapportene. Likevel er kirkebygget som forside også benyttet i mange av rapportene som også har bilder inni rapportene. Dette kan peke mot at metodistene tenker at kirken er et bygg, mer enn menneskene i bygget. I hvert fall kan man påstå at metodister ser på bygget som symbolet på menighetens gjerning. Når man derimot inni rapportene begynner å omtale hva kirken gjør, er bildene mer rettet mot kirken som i betydningen menneskene i kirken.

5.2 Hva er barn og unges behov?

Gjennomgående sier rapportene ingenting om barns egne meninger eller selvdefinerte behov. Noen av rapportene nevner godt nok setninger som «barna trives», men disse trivselsfortellingene er formulert på måter som gir inntrykk av at dette er de voksnes tolkning av barnas trivsel, ikke en selvdefinert trivsel. Selvfølgelig inkluderer ikke en årsmelding en komplett fremstilling av alle samtaler man har hatt med barna i barnegruppen det siste året, så det er ikke umulig at slike samtaler har funnet sted i de enkelte menigheter. Likevel er det et

tankekors at enten disse samtale har skjedd eller ikke, så har de ikke blitt bedømt til viktige nok å ta med i årsmeldingene, ikke en gang de årsmeldingene som omhandler barnearbeidet. Dette reiser noen spørsmål om hvordan ikke bare menighetene, men også de som driver barnearbeidet ser på barn. Tenker man at barn er kompetente samfunnsutøvere som kan definere egne behov? Hvis ja, hvorfor velger man da ikke å inkludere barns stemme i årsmeldingene fra barnearbeidene? Og hvis man tenker at barn ikke har kompetanse til å definere egne behov, hvorfor har kirken kommet til denne beslutningen når samfunnet for øvrig definerer det annerledes?

Det er, og skal selvfølgelig også være, en maktforskjell mellom barn og voksne. Denne makten ville samfunnsviteren Max Weber omtalt som legitim makt, der det finnes en felles forståelse av at det er til det beste at noen må ha makt over andre (Engelstad, 1999, s.29). På denne måten er det ikke slik at barn selv skal kunne bestemme alt når det gjelder menighetens barnearbeid, da de ikke har modenheten og erfaringen til å kunne gjøre slike valg. Barn er i mange situasjoner avhengig av voksnes rettleiding og kontroll. Likevel påpeker både barneloven, og barnevernloven barns rett til selvbestemmelse i viktige spørsmål som omhandler dem (Barneloven, 1981, § 31, og Barnevernloven, 1992, § 4.1). Når lovverket så tydelig anser barns stemme som viktig, og tydeliggjør barns kompetanse som aktører i eget liv selv i vanskelige spørsmål som omsorg og bosted, er dette et tydelig signal om at barns selvbestemmelse er viktig for barns identitet. Når så mange menigheter melder om problemer med oppslutning av barn i barnearbeidet, kan man derfor stille seg spørsmålet om dette hadde vært endret hvis man i større grad hadde tatt barns stemme på alvor? Selvfølgelig er ikke dette en enkel fasit på hvordan man kan få et vellykket barnearbeid. Etersom ingen av rapportene inkluderer barns stemme, betyr dette at også de menighetene med velfungerende barnegrupper har utelatt denne vinklingen i sine rapporter. Det må derfor være andre elementer som også spiller inn på hvorvidt et barnearbeid er vellykket eller ikke. Men, et miljø hvor selvbestemmelse og barns kompetanse er i sentrum kan være et viktig skritt i riktig retning for mange menigheter.

For ungdommens del, synes de å bli behandlet på en annen måte enn menighetsmedlemmene for øvrig. Sammen med barna er de unge den gruppen som nesten aldri nevnes med navn. For barna er dette mer naturlig, ettersom barnegruppa ofte blir omtalt nettopp som en gruppe, og barna som brukere av et tilbud. Men ungdommene er i mye større grad omtalt som enkeltindivider, eller som en av to – enten fordi de er konfirmanter, har gått lederkurs, eller har vært med på et arrangement. Til tross for at ungdommene har gjort ting alene, og at dette

ofte er viktige ting, blir navnene deres svært sjeldent nevnt. De blir omtalt som «konfirmanten», eller «ungdommen». Denne praksisen virker helt tydelig som et symbol på at ungdom blir sett på som en annen måte enn de voksne eller eldre. Det er meget mulig at navnet på ungdommen har vært nevnt på selve årsmøtet, men likevel sier det å utelate dem i rapportene noe om en nedgradering av ungdoms viktighet. Det blir viktigere at de er ungdom enn at de er seg selv, noe som er svært uheldig. Det er også slik at ved å utelate ungdoms navn i rapportene, vil man ved en senere anledning heller ikke kunne gå tilbake å se hvem det var snakk om. Når en eventuell ny prest ser etter hvem som har gått lederkurs vil et uidentifiserbart antall være alt som representerer personen.

5.3 Diskrimineres «ryggraden»?

Den gruppen som de aller fleste menighetene sier at de har mest av, som menighetene i stor grad lykkes med, og som tilsynelatende står for mest av menighetenes daglige aktivitet, er seniorenene. Til tross for dette, gjenspeiler ikke dekningen i årsmeldingene disse seiershistoriene. Seniorenene fremstår som en gruppe som i stor grad blir overlatt til seg selv og hvor aktivitetene «går sin gang» uten de store innblandinger. Senioraktivitetene selv, slik som formiddagstreff, misjonsgruppe og andre eldredominerte aktiviteter leverer rapporter som beskriver gode fellesskap der mennesker både i og utenfor menighetene finner tilhørighet, fellesskap, og åndelig påfyll. Disse rapportene oppleves ofte som små lyspunkt i rekken av rapporter, som, om enn positivt vinklet, formidler bekymringer om synkende tall. Det kan tolkes dithen at man ser på seniorenene som kompetente individer, som ikke har noen særlige behov for støtte og oppmuntring av andre. Dersom dette er tilfellet, kan dette være positivt. Spørsmålet blir likevel hvordan senioraktivitetene sees i forhold til menighetenes arbeid som en helhet. Dessverre virker det heller som at fremgangen i de eldre generasjonene blir oversett, fordi de blir overskygget av bekymringer for synkende medlemstall, og mangel på ungdom. Psykolog og aldersforsker Per Erik Solem påpeker at eldre mennesker møter fordommer i samfunnet, som i stor hovedsak omhandler at de er skrøpeligere enn det som egentlig er sannheten, og at dette minner andre om egen dødelighet (Solem, 2008, s. 12f). Dette kan forklare noe av det manglende fokuset på seniorennes aktiviteter – som gruppe kan disse ses som sårbare, fordi gruppens medlemmer oppleves som svake. Det er dermed ikke noe å bygge videre på, ettersom de eldre generasjoner ikke anses som sterke og friske nok til å kunne bære en eventuell menighetsvekst eller satsing. I tillegg ville eventuelle nye medlemmer menigheten vil få gjennom vekst i dette arbeidet, inneha de samme opplevde svakhetene som de eksisterende

medlemmene, nemlig høy alder, generell sykdomsbelastning og skrøpelighet. Solem nevner også påminnelsen om egen dødelighet som en mulig grunn til at eldre blir diskriminert. Som større gruppe er det ikke umulig at denne fordømmen ikke bare bringer til live frykten for egen dødelighet, men også frykten for menighetens «dødelighet», når menighetens flertall befinner seg i denne aldersgruppen. Å i liten grad fokusere på gruppen som helhet kan derfor være et bevisst eller ubevisst valg som gjøres fordi man anser seniorer som en gruppe hvor vekst ikke er relevant, fordi denne veksten vil forsvinne igjen av seg selv i løpet av kort tid. Ikke bare kan denne antatte «skrøpeligheten» symbolisere lite håp om at noen av seniormedlemmene kan bli ressurser, eller de som avlaster og tar over viktige roller - det er også en mulighet for at senioren blir ressurstappende heller enn ressurskappende. Både ved en antatt høyere forekomst av sykdom og medfølgende sykebesøk, men også gjennom de forventede tiltakene omkring bursdagshilsener og juleblomster til den eldre garde.

At diakonale tiltak, slik som besøk til eldre før jul, og blomsterhilsener til bursdag eksisterer, viser at eldre blir verdsatt. Det er likevel litt uklart hva som egentlig er grunnen til at man velger å gi hilsen/blomster til senioren på denne måten. Man kan anta at dette er en form for hedring for «lang og tro tjeneste», selv om den utløsende faktor tilsynelatende er å passere en alder, og ikke knyttet sammen med hvor lenge man har vært medlem eller hvor aktiv man har vært. At man kan få uten å nødvendigvis fortjene, er en fin og diakonal tanke – og ikke problematisk i seg selv. Det kan likevel være problematisk at man fokuserer på en gruppe på denne måten, fordi man (kanskje ubevisst) har tatt en beslutning om at en aldersgruppe har mer behov for, eller glede av denne oppmerksomheten enn en annen, kun utløst av alder. Denne beslutningen er det ikke umulig at hviler på en ide om eldre som ensomme, eller triste og derfor med behov for en oppfølging av kirken som andre aldersgrupper ikke har, eller at de setter pris på en slik hilsen mer enn andre. Det kan se ut til at senioren i metodistmenigheter verdsettes gjennom diakonale tiltak og tradisjoner, som setter fokus på at de er seniorer, men at de ikke i samme grad får anerkjennelse for det de gjør, får til, og den frivillige tjenesten mange seniorer fortsatt står i.

Førsteamanuensis ved NTNU Berit Gullikstad beskriver ulikhet som et fenomen som lett går inn i minoritets- og majoritetsskappende prosesser. Slike prosesser er ikke nødvendigvis skadelige i seg selv, men kan endres til at majoritet blir oppfattet som «best» og minoritet som «nest best». I disse tilfellene beskriver ikke majoritet nødvendigvis en tallmessig majoritet, men heller det som anses som det vanlige – og dermed også være personene som sitter med definisjonsmakten over hvordan «det vanlige» bør være og reagere (Berg, Flemmen og

Gullikstad, 2010, s.102). I årsmeldingene ser det ved første øyekast ut som at eldre blir en slik «nest best» – ved at unge er overrepresentert i ord og bilder. Dette er likevel ikke helt entydig. Ettersom de unge blir presentert som gruppe i stedet for individer, virker det ikke som en skjev maktfordeling hvor de yngste har definisjonsmakten. De yngre har blitt definert som viktige av noen andre enn seg selv. I mangel på identifisering av unge mennesker, og deres tanker og behov, er dermed de eldre bedre stilt rent maktmessig, fordi de i det minste gis mulighet til å skrive egne rapporter hvor de kan definere egne behov og dele sine tanker.

5.4 Er det likestilling i tradisjonelt kjønnsrollemønster?

Forskjellen mellom kvinner og menn i årsmeldingene er, dersom man tar høyde for roller, svært tydelig. Dette til tross for at det ikke er en fremtredende forskjell i antall ganger kvinner eller menn blir nevnt ved navn. Rent verdimesig må man også kunne skille mellom status i disse typiske kjønnsdelte rollene. Selv om en menighet trenger både den som vasker, den som koker kaffe og den som holder foredrag eller preken, så er ikke alle disse oppgavene like høyt opp på rangstigen rent statusmessig. Rollene hvor kvinner er i stort flertall i menigheten, er roller som man kan sammenlikne med de typiske «kvinneyrkene» i samfunnet, selv om disse oppgavene i menigheten ofte er på frivillig basis. Vi snakker her om oppgaver som barnepass, opplæring, rengjøring og kjøkkentjeneste. I yrkeslivet er disse «kvinneyrkene» dårligere betalt enn tilsvarende «mannsykker» som har et liknende ansvar, og som krever den samme grad av kompetanse og/eller utdanning (Ellingsæter og Solheim, 2002, s.13f). Man kan dermed også anta at disse rollene blir sett på som lavstatus i samfunnet, selv om de er nødvendige. Menn blir dermed i stor grad stående som, også innenfor frivillig menighetsarbeid, kjønnen som fyller ansvarsområdene som gir høyest status.

Mange av menighetene nevner høy alder, og mangel på unge som en av sine største bekymringer. Dette har vi vært inne på tidligere, men det er også et poeng i denne sammenheng. Når så mange av årsmeldingene nevner at de har høy gjennomsnittsalder, må man også kunne anta at svært mange av menighetenes oppgaver blir utført av mennesker som er pensjonister, og har levd et langt liv i en hverdag som har et annet kjønnsrollemønster enn det vi har i dag. Når professor i religionspsykologi Pål Repstad omtaler kjønn som noe «flytende», som endrer seg etter tid og situasjon, blir dette et aktuelt poeng (Repstad, 2002, s.145). Man må være forsiktig med å lese ting som «kvinner får ikke slippe til» eller «menn tar alle lederoppgavene», når man ikke vet om det i det hele tatt er et ønske fra kvinnene eller mennene om å ha andre

roller enn det de har, fordi deres forståelse av egen kjønnsrolle stammer fra en tid hvor kjønnsrollene var mer adskilte. Menighetene kan selvfølgelig oppfordre og utfordre sine medlemmer til å trå utenfor sine komfortsoner, men i stor skala kan det virke urealistisk at menighetene skal «omprogrammere» kjønnsroller som en del av medlemmene har vært sosialisert inn i hele sin livstid, og med dette tvinge personer inn i oppgaver de ikke er komfortable med, bare for å skape en statistisk kjønnsbalanse.

Dette betyr likevel ikke at tallenes tale ikke kan være viktige å ta høyde for, da dette også kan si noe om hvem som blir forespurt til å ta forskjellige roller – og om man kan gjøre endringer på denne kjønnsdelingen ved å endre eget perspektiv om hvem som «passer» til forskjellige roller. Dette, og utfordringen med å ikke sosialisere nye deltagere inn i en kjønnsdelt virkelighet er viktig. Man må sikte på å være åpen for at yngre kvinner kan ha ønske om å være foredragsholdere, og unge menn ha ønske om å hjelpe til på kjøkkenet – og at de blir tilbudt og oppfordret til å ta roller de brenner for, uavhengig av kjønn.

6 Diskursiv praksis – analyse av tekstens produksjon

6.1 Innledning – diskursiv praksis

Når vi har sett på tekstenes innhold, og hvordan selve teksten fremstiller mennesker, er neste skritt å se på den diskursive praksisen. I dette avsnittet skal vi se nærmere på tekstens produksjon, slik som hvorfor årsmeldingene blir skrevet, hvem forfatterne er, hvem mottakerne er ment til å være, og hvilke formregler årsmeldingene forholder seg til. Den diskursive praksisen er en viktig del av en kritisk diskursanalyse, fordi den setter søkelys på at ikke alle tekster er de samme, og har den samme påvirkningskraft, men er avhengig av omstendighetene teksten er produsert under, hvem den er distribuert til, og under hvilke omstendigheter.

6.2 Årsmeldingenes juridiske grunnlag

Årsmeldingene til Metodistkirken er produsert med to klare begrunnelser. For det første kreves det at norske organisasjoner overholder årsmøter, fordi et årsmøte regnes som organisasjonens øverste beslutningsorgan. Det skal her bli levert en årsmelding som beskriver hva man som organisasjon har brukt tid og ressurser på det siste året. Dette trenger ikke være en lang utgreiing, men er informativ meddelelse til organisasjonens medlemmer (Frivillighet Norge, 2016, s.23f). Som en organisasjon i Norge må Metodistkirken forholde seg til disse nasjonale

reglene. I tillegg til dette, har også Metodistkirkens kirkeordning krav om årlige konferanser i menighetene. BoD sier følgende i sin ¶ 247,3:

“The primary responsibilities of the charge conference in the annual meeting shall be to review and evaluate the total mission and ministry of the church, to receive reports, and adopt objectives and goals recommended by the church council that at keeping with the objectives of The United Methodist Church”.

Med andre ord stiller også BoD krav til årsmøter i menigheten, men disse ser annerledes ut enn hva som er vanlig å tenke at er et årsmøte i Norge. En særlig forskjell er at det etter BoD ikke er nødvendig å ha et møte der alle menighetens medlemmer har stemmerett, kun medlemmer av en bestemt komité. Det er likevel ikke slik at BoDs prinsipper er uforenelige med den norske forståelsen av årsmøter, man må bare være påpasselig med at man overholder reglene som begge regelverk setter. BoD ¶ 248 sier nemlig også:

“To encourage broader participation by members of the church, the charge conference may be convened as the church conference, extending the vote to all professing members of the local church present at such meetings. (...)” (United Methodist Church, 2016, s.173f)

I dette møtet, mellom norske og metodistiske forventninger til årsmøter og årsmeldinger, befinner altså disse dokumentene seg. Det metodistiske systemet stiller høyere krav enn det norske på områder som innbefatter innholdet i rapportene, samt at det også kreves egne rapporter fra den enkelte underavdeling, det norske systemet krever bredere deltagelse fra organisasjonens medlemmer. Det norske årsmøtet har som fokus å gi organisasjonens medlemmer informasjon, og den metodistiske er i større grad opptatt av rapportering oppover i systemet.

6.3 Hvem skriver årsmeldingene, og hvem godkjenner dem?

Årsmeldingene er skrevet av en ganske heterogen gruppe mennesker, hvor personens bakgrunn avhenger av hvilken årsmelding det er snakk om. De som alltid leverer er menighetens daglige leder, som i de fleste tilfeller er en prest, men det er også i noen menigheter det er en annen menighetsforstander – for eksempel en diakon eller en person med en ikke-kirkelig yrkesbakgrunn. Alle menigheter har også et menighetsråd, og på vegne av menighetsrådet er det menighetsrådets leder som skriver årsmelding. Menighetsrådets leder er valgt, og kan i teorien være hvem som helst, så lenge man er medlem i den aktuelle menighet. Menighetsrådets og prest/daglig leders rapport er alltid de første rapportene i heftet, og er som oftest også de lengste rapportene.

Det er den som er leder av den enkelte underavdeling som skriver årsmeldingene for sine avdelinger. Ledere av underavdelinger er enten valgt av menighetsrådet, er konstituert av gruppa selv, eller er den som startet opp gruppa. Mange underavdelinger benytter seg ofte av andre ord enn «leder», men underskriver heller med for eksempel «på vegne av [gruppenavn]». Det er også ofte at en av kirkens ansatte skriver rapporter for mange av underavdelingene. Den tingen som alle rapportskrivere har til felles er at de, enten som ansatt eller frivillig, anses som en lederskikkelse for en eller flere aktiviteter i en eller flere av Metodistkirkens menigheter.

Det er ingen formell godkjenning av årsmeldinger, de blir lagt frem på årsmøtet og blir tatt imot, ikke godkjent. Årsmøtet kan rette på eventuelle faktafeil, slik som gal dato eller om noens navn er feilstavet. Likevel er mange av rapportene samlet i hefter før årsmøtet, så det kan tenkes at den som lager heftet kan ha hatt mulighet for å utføre en mild form for sensur før heftet produseres, for eksempel ved å kontakte rapportens forfatter med ønske om endring dersom det er noe man reagerer på i innholdet. Dette er godt nok bare spekulering og påpeking av en mulighet - det er ingenting i rapportene som indikerer at de er sensurerte.

6.4 Hvem er årsmeldingene ment for/hvem er årsmeldingenes mottaker?

Som tidligere nevnt, er årsmeldingene i Metodistkirken ett møte mellom to rapporteringstradisjoner. Dette bærer også selve rapportene preg av. Svært mange rapporter begynner med en variant av «Kjære menighet og tilsynsmann». Dette bærer preg av at man skriver til menneskene som er tilstede på årsmøtet. Men etter denne introen skiller «mottakeren» seg i de forskjellige rapportene. Noen skriver som om de rapporterer oppover til kirkens ledelse, med setninger som «Vi vil sterkt anbefale og oppmuntre vår kirkes ledelse til å opprettholde og videreføre kirkens tradisjonelle syn.» eller «Tusen takk til kirken sentralt som gir meg mulighet til fagutvikling». Andre rapporter skriver som om man rapporterer til menighetens aktive medlemmer, med setninger som «Husk ellers at du alltid er velkommen med konstruktive tilbakemeldinger og innspill til menighetens ledelse om hvordan du mener vi bør drive menighet!». Det er også en del rapporter som inkluderer «reklame» for sin aktivitet, som om mottakerne er mennesker i kirkens lokalmiljø, med setninger som «Vi gleder oss til hver gang., og vi har plass til flere.». Ettersom kun to menigheter hadde sine rapporter tilgjengelig på menighetens nettside, er det usikkert hvordan denne beskjeden kan nå aktuelle mottakerne utenfor menigheten. De aller fleste av rapportene benytter seg av en blanding av disse

mottakerne innenfor samme rapport. På denne måten kan det virke som at forfatterne ikke er helt enig med seg selv om hvem de skriver til.

6.5 Hvordan årsmeldingene ut i form? – Hva rapporteres?

I likhet med hvem rapportene virker som at skrives til, virker det også som at det hersker en viss usikkerhet omkring hva formålet med rapportene egentlig er, og derfor hva som skal rapporteres. De pastorale rapportskriverne har en tendens til å inkludere en liten andakt, et ord hentet fra bibelen, en salme eller en hustavle. Dette er særlig ord som handler om optimisme, Guds favør, eller mot i motløse tider. 65% av de pastorale, enten pensjonerte eller aktive har en del av sin rapportering på denne «andakts-måten», særlig de som er prester i menighetstjeneste. Pastorenes fremstilling oppleves ofte som «ord til oppmuntring», og er ofte mer positiv enn resten av rapportene gir inntrykk av – det kan virke som at man forsøker å snakke visjoner til sannhet. Et eksempel på dette er:

«Når jeg minner dere på alt dette, er det for å heve tankene om gudstjenestens mulighet og verdi. Den har innhold som kan bety noe for mange, og hvis fellesskapet vårt blir preget av glede og optimisme trives folk også hos oss.»

Her er man ærlig på at man ønsker en positivitet i menigheten fordi man vil tiltrekke seg andre. Selv om de fleste pastorale rapportene ikke uttaler dette eksplisitt, etterlater de også et inntrykk av at glede og optimisme er en god strategi for å gjøre kirken attraktiv.

Menighetsrådet inkluderer 45% av tiden ett bibelvers, salme eller liknende, men her blir statistikken trukket opp av det faktum at mange menighetsråd rapporterer sammen med menighetens pastor, som ofte bruker bibelvers. Menighetsrådene rapporterer som oftest på hva de har arbeidet med det siste året. Noen går her i detalj på sakene, andre gir bare de statistiske dataene som «Menighetsrådet behandlet 54 saker i løpet av 2016, og har så langt i år behandlet 15 saker». Bare 8% av rapportene som ikke tilhører pastor eller menighetsråd inkluderer bibelvers, salmer eller liknende. Av disse rapportene varierer rapporteringen veldig, både i lengde, innhold og forfattere. Noen rapporter er på flere sider, andre på fire-fem linjer. I noen menigheter skriver presten rapporter for mange underavdelinger, andre steder er det den enkelte avdeling som skriver. Primært er det pastors og menighetsrådets rapport som er lange, og underavdelingenes er kortere. I form, er rapportene alt fra oppramsing av datoer foreningen/koret/gruppen har blitt samlet, noen rapporterer hvem som har vært andaktsholdere, hva de spiste, eller økonomisk situasjon. Noen skriver visjonen til gruppa og hvordan de syns

arbeidet går i henhold til dette. Mange ganger er det dobbelt- eller trippelrapportering, fordi både prest, menighetsråd og den enkelte underavdeling omtaler samme tiltak. Det ser ikke ut til å være konsensus om hva en rapport skal inneholde.

Noe av forklaringen her er nok at forskjellen på rapportene skyldes at personene/avdelingene som leverer rapporter er svært forskjellige, og har forskjellige roller. Det er logisk at pastor, som åndelig leder, benytter seg av bibelvers i større grad enn kirkevergekomiteen som er mer praktisk rettet. Men også underavdelinger som er like hverandre leverer svært forskjellige rapporter. Det må derfor være på sin plass å spørre om personene som leverer årsmeldinger egentlig vet hva de skal rapportere på, og i hvilken grad årsmeldinger er et godt redskap for å informere om hva som foregår i den enkelte menighet.

7 Drøfting 2: Hvordan påvirker den diskursive praksis tekstenes innhold?

Den diskursive praksis omkring årsmeldingene oppleves i beste fall som forvirrende. Det synes ikke å være konsensus omkring hvem man rapporterer til, hva man skal rapportere om, formen dette skal ha, og hvorfor man rapporterer. Denne friheten kan selvfølgelig føre til at man rapporterer fritt og kan velge å ta med det man selv mener er relevant. Mer sannsynlig er det nok likevel at man rapporterer slik man tror det er forventet at man skal rapportere. Det er nærliggende å tenke at man da ser til noen man anser som en autoritet på området, som for eksempel prest eller menighetsråd. At det også er tradisjon for at prestens og menighetsrådets rapporter er de to første rapportene i rapportheftene, sender signaler om at dette er de rapportene som er de «viktigste» rapportene. Rapportene fra menighetenes prester gir relativt entydige signaler om hvordan en rapport bør være; de er positive, oppmuntrende og beskriver «utfordringer» heller enn «problemer». Med bibelvers med lovnader om Guds favør for de som setter sin lit til Ham (f.eks. «For det er i ham vi lever, beveger oss og er til» (Apg 17.28) eller «Alt makter jeg i ham som gjør meg sterk» (Fil 4.13)), gjør nok disse rapportene det vanskelig å omtale ting som ikke er som de skal – det kan nemlig lett settes i sammenheng med at man ikke tror nok eller stoler nok på Gud.

Rapportene varierer ikke bare i lengde, det synes å være en tydelig gradering av hvilke rapporter som er de «viktigste». Det er logisk at pastor og menighetsråd har de lengste rapportene, da de ofte rapporterer på et størst spekter av kirkens aktiviteter, mens

underavdelingene kun rapporterer på sitt tiltak. Men denne praksisen etterlater seg også noen spørsmål. I mange menigheter er det slik at både pastor, menighetsråd og selve underavdelingen rapporterer om underavdelingens arbeid. La oss bruke formiddagstreff som et eksempel. Her kan godt både pastor og menighetsråd ha gitt sine tanker om formiddagstreffet før man har kommet til formiddagstreffets egen rapport. Dette gjør jo at man stiller seg spørsmålet om formålet omkring formiddagstreffets egenrapportering, når den likevel kommer i skyggen av andres stemmer, og tiltaket allerede har blitt definert to ganger. Man kan selvfølgelig si at det er positivt med flere stemmer omkring samme tema. Men man sitter også igjen med spørsmål omkring hvorvidt dette handler om pastors og menighetsråds definisjonsmakt, eller om man ikke stoler på underavdelingene til å gjøre en «god nok» fremstilling av menighetens virke. Selvfølgelig kan man tente at underavdelingenes egne rapport går mer i dybden, men ettersom mange underavdelinger rapporterer med noen få linjer, er dette en forklaring som i hvert fall ikke kan gjøres allmenngyldig.

8 Presentasjon av sosial praksis, og analyse av innhold

8.1 Innledning, sosial praksis

I dette kapittelet er fokuset på den ytterste firkanten i Faircloughs modell, som kalles «Sosial praksis». Dette medfører at vi for en periode forlater årsmeldingene, for å presentere den sosiale praksis som årsmeldingene leveres innenfor. Som sosial praksis i dette prosjektet benyttes Metodistkirkens Sosiale Prinsipper, og de representerer i denne sammenheng «rammeverket» som teksten og den diskursive praksisen er skrevet rundt. De Sosiale Prinsipper er en samling av Metodistkirkens offisielle syn på mange sosiale temaer, fra bruk av fossilt drivstoff til selvmord. De Sosiale Prinsipper bærer derfor en sterk autoritet, selv om man ikke tvinges til å mene det som er omtalt i dem. De er de samme for hele verden, og er noe av det som binder Metodistkirken sammen som ett kirkesamfunn uavhengig av land og kontinent. De Sosiale prinsipper står i BoD på originalspråket engelsk. Det finnes en norsk oversettelse fra 2008 (Metodistkirken i Norge, 2008, s.1ff). Når jeg velger å forholde meg til de engelskspråklige Sosiale Prinsipper, er dette primært av to grunner. For det første har oversettelsen fra 2008 gjennomgått to revisjoner, en ved Generalkonferansen i 2012, og en gang ved Generalkonferansen i 2016. Dette medfører at elementer er tatt bort og lagt til, og dermed også at til tross for at temaene/hovedparagrafene i de Sosiale Prinsipper er de samme, er underparagrafene/bokstavpunktene ikke de samme, fordi de forskyver seg når nye elementer

kommer inn eller blir tatt bort. Å benytte en utdatert versjon av de Sosiale Prinsipper på denne måten, virker dermed ikke som et godt valg, fordi det vil overstyre en av de viktige momentene i Prinsippene, nemlig at de ikke er statiske, men forandrer seg i takt med verden. Alternativet ville da være å selv oversette de nåværende Sosiale Prinsipper (fra 2016) til norsk, eller lage en egen oppsummering av dem. Dette har jeg valgt bort, med begrunnelse at de Sosiale Prinsipper er et sentralt dokument for Metodistkirken, og en oversettelse som ikke er offisielt gjort eller godkjent av kirken selv oppleves som problematisk. Oversettelser innebærer en del valg av ord, hvor denne praksisen lett kan medføre en mild form for tolkning av prinsippenes innhold. Jeg har derfor valgt å forholde meg til de Sosiale Prinsippers originale form og språk, og heller kommentert dem. Dette gjør dem, både språkmessig og flyttsmessig noe tyngre å lese, men ivaretar at Prinsippenes innhold blir fremsatt på en mest mulig korrekt og nøytral måte.

8.2 Hva sier de Sosiale Prinsipper om kjønn?

Det er flere av paragrafene i de Sosiale Prinsipper som omhandler kjønn, og hvordan kjønn og kjønnsrollemønstre bør spille inn på menneskers adferd og muligheter. Dette omtales for eksempel i de Sosiale Prinsipper:

¶ 161, C «...we reject social norms that assume different standards for women than men in marriage.»

Her omtales kvinner og menn som likestilte innenfor ekteskapets rammer. Men de Sosiale Prinsipper omtaler også kjønnetes stilling i samfunnet for øvrig:

¶ 161, F “We affirm with Scripture the common humanity of male and female, both having equal worth in the eyes of God. We reject the erroneous notion that one gender is superior to another, that one gender must strive against another, and that members of one gender may receive love, power, and esteem only at the expense of another. We especially reject the idea that God made individuals as incomplete fragments, made whole only in union with another. We call upon women and men alike to share power and control, to learn to give freely and to receive freely, to be complete and to respect the wholeness of others. We seek for every individual opportunities and freedom to love and be loved, to seek and receive justice, and to practice ethical self-determination. We understand our gender diversity to be a gift from God, intended to add to the rich variety of human experience and perspective; and we guard against attitudes and traditions that would use this good gift to leave members of one sex more vulnerable in relationships than members of another.”

Her er det to ting man kan legge særlig merke til. Det ene er at det i første linje differensieres mellom to kjønn; mann og kvinne. Senere blir kjønns mangfold (gender diversity) omtalt som

en gave fra Gud, som kan hjelpe menneskeheten til å oppleve det rike mangfoldet av menneskelig erfaring og perspektiv. «Gender» er ordet som her blir brukt, og er et ord som kan åpne for et større forståelsesrom for kjønnsbegrepet enn hva «sex» kan (Repstad, 2002, s. 144). Dette «kjønns mangfoldet» som nevnes må likevel, så vidt jeg kan se, begrenses til de to tidligere anerkjente kjønnene mann og kvinne. Dette etterlater et inntrykk av at de Sosiale Prinsipper fremholder at det er forskjell mellom kjønnene som ikke er tillært, men i større grad at vi har en kjønnsdelt natur. Selv om kjønnene anses som like mye verd, bærer dette preg av at det er naturlig at kjønnene gjør forskjellige valg, avhengig av sitt kjønn. Ideen om to kjønn blir opprettholdt videre i de Sosiale Prinsipper, men inntrykket av en kjønnsdelt natur blir utfordret:

¶ 162, F: “We affirm women and men to be equal in every aspect of their common life. We therefore urge that every effort be made to eliminate sex-role stereotypes in activity and portrayal of family life and in all aspects of voluntary and compensatory participation in the Church and society. We affirm the right of women to equal treatment in employment, responsibility, promotion, and compensation. We affirm the importance of women in decision-making positions at all levels of Church and society and urge such bodies to guarantee their presence through policies of employment and recruitment. We support affirmative action as one method of addressing the inequalities and discriminatory practices within our Church and society. We urge employers of persons in dual career families, both in the Church and society, to apply proper consideration of both parties when relocation is considered. We affirm the right of women to live free from violence and abuse and urge governments to enact policies that protect women against all forms of violence and discrimination in any sector of society.”

Her er det tydelig at de Sosiale Prinsipper ikke støtter en tanke om at kjønn dikterer adferd verken i hjem, arbeid eller kirkesammenheng. Dette blir gjort så tydelig som at man oppfordrer til ethvert tiltak som kan ende kjønnsstereotyping, både i kirken og i samfunnet for øvrig. Hilde Marie Øgreid Movafagh, metodistpastor og rektor for Metodistkirkens Seminar, påpeker at de Sosiale Prinsipper fremstår som ett lappeteppe, fordi det stadig blir endret på deler av dem (Movafagh, 2016, s. 54). Denne motstridende ordlyden mellom to paragrafer, som tilsynelatende både bekrefter og avkrefter kjønn som en prediksjon for adferd, kan skyldes dette. I det overnevnte avsnittet av de Sosiale Prinsipper blir særlig kvinners rolle beskrevet, som det kjønn som har blitt sett på som «det svake kjønn», og diskriminert mot. Men de Sosiale Prinsipper tar også høyde for at diskriminering også kan skje med menn:

¶ 162, G: “Because we affirm women and men to be equal in every aspect of their common life, we also affirm the rights of men. We affirm equal opportunities in

employment, responsibility, and promotion. Men should not be ignored or lose opportunities or influence because they are men.

We recognize that men are also victims of domestic violence and abuse. We encourage communities to offer the same policies and protection as provided for women in similar situations. We affirm the right of men to live free from violence and abuse and urge governments to enact policies that protect men against all forms of violence and discrimination in any sector of society.

We recognize that men's role in raising children is in equal importance to women's and call for equal rights as women in opportunities for parental leave. When parents divorce, men often have less contact with their children. We call for equal access to child-custody, but emphasize that the best interest of the child always is the most important."

I tillegg til punktene som også gjaldt kvinner, understreker de Sosiale Prinsipper spesielt menns rolle som omsorgspersoner. Dette er et viktig aspekt i en ofte ensidig fremstilling av kvinner som «ofre» i kjønnsrolledebatten: der omsorg for barn tradisjonelt har vært en «kvinnerolle», ser man, med en økning av skilsmisser, og forming av nye familieformasjoner at dette gjør menn sårbare i rollen som oppdragere - selv om de ønsker å være en del av sine barns liv. Dersom kvinner blir ansett som den «biologisk egnede» til å oppdra barn, vil menn lett kunne bli forbigått i barnefordelinger, uavhengig av de faktiske oppdragerferdighetene.

8.3 Hva sier de Sosiale Prinsipper om kultur/etnisitet

De sosiale prinsipper fremmer ideen at den viktigste identiteten et menneske har, er som et Guds barn. Etter dette har alle mennesker flere forskjellige identiteter, både kulturelle og ikke-kulturelle. Disse identitetene er ifølge de Sosiale Prinsipper likeverdige, og ingen kultur kan påberope seg å være «den rette».

¶ 161, A "Culture and Identity – We believe that our primary identity is as children of God. With that identity comes societal and cultural constructions that have both positive and negative impacts on humanity and the Church. Cultural identity evolves through our history, traditions, and experiences. The Church seeks to fully embrace and nurture cultural formation and competency as a means to be fully one body, expressed in multiple ways. Each of us has multiple identities of equal value that intersect to form our complete self. We affirm that no identity or culture has more legitimacy than any other. We call the Church to challenge any hierarchy of cultures or identities. Through relationships within and among cultures we are called to and have the responsibility for learning from each other, showing mutual respect for our differences and similarities as we experience the diversity of perspectives and viewpoints."

Å fastholde at kulturer, selv om de er ulike, likevel er likeverdige, gjør videre at de Sosiale prinsipper fordømmer rasistiske holdninger og handlinger, da dette er en undertrykkende praksis bygget på ideen om at én rase (ofte av europeisk avstamning) er overlegne andre raser.

¶ 162, A “Racism is the combination of the power to dominate by one race over other races and a value system that assumes that the dominant race is innately superior to the others. Racism includes both personal and institutional racism. Personal racism is manifested through the individual expressions, attitudes, and/or behaviors that accept the assumptions of a racist value system and that maintain the benefits of this system. Institutional racism is the established social pattern that supports implicitly or explicitly the racist value system. Racism, manifested as sin, plagues and hinders our relationship with Christ, inasmuch as it is antithetical to the gospel itself. In many cultures white persons are granted unearned privileges and benefits that are denied to persons of color. We oppose the creation of a racial hierarchy in any culture. Racism breeds racial discrimination. We define racial discrimination as the disparate treatment and lack of full access and equity in resources, opportunities, and participation in the Church and in society based on race or ethnicity.

Therefore, we recognize racism as sin and affirm the ultimate and temporal worth of all persons. We rejoice in the gifts that particular ethnic histories and cultures bring to our total life. We commit as the Church to move beyond symbolic expressions and representative models that do not challenge unjust systems of power and access.

We commend and encourage the self-awareness of all racial and ethnic groups and oppressed people that leads them to demand their just and equal rights as members of society. We assert the obligation of society and people within the society to implement compensatory programs that redress long-standing, systemic social deprivation of racial and ethnic persons. We further assert the right of historically underrepresented racial and ethnic persons to equal and equitable opportunities in employment and promotion; to education and training of the highest quality; to nondiscrimination in voting, access to public accommodations, and housing purchase or rental; to credit, financial loans, venture capital, and insurance policies; to positions of leadership and power in all elements of our life together; and to full participation in the Church and society. We support affirmative action as one method of addressing the inequalities and discriminatory practices within the Church and society.”

Ikke bare er de Sosiale Prinsipper tydelige på at diskriminering på grunn av etnisitet er en synd, men også at kirken har en rolle å spille i å jevne ut de forskjellene som finnes i samfunnet man er en del av. Dette gjelder ikke bare diskriminering på grunn av etnisitet; de Sosiale prinsipper adresserer også diskriminering på grunn av religion:

¶ 162, B “Religious persecution has been common in the history of civilization. We urge policies and practices that ensure the right of every religious group to exercise its faith free from legal, political, or economic restrictions. We condemn all overt and covert forms of religious intolerance, being especially sensitive to their expression in media stereotyping. We assert the right of all religions and their adherents to freedom from legal, economic, and social discrimination.”

Selv om Metodistkirken er et kristent kirkesamfunn, er deres offisielle standpunkt at alle religioner skal fritt kunne uttrykke sin tro, uten frykt for å bli straffet eller forfulgt. De Sosiale Prinsipper omtaler verden som en global verden, hvor mennesker flytter seg over landegrenser mer enn hva man gjorde før, for eksempel fordi man er på utkikk etter arbeid. Dette kan

dessverre medføre fare for sosial dumping. De Sosiale Prinsipper sier følgende om arbeidsinnvandring:

¶ 163, F: “For centuries people have moved across borders in search of work. In our global world this is still a relevant and increasing form of immigration. Improved wages, better working conditions, and jobs available are reasons for immigration due to work opportunities. Workers from other countries are in many societies an important resource to fill the society’s need of workers. But foreign workers too often meet exploitation, absence of protecting laws, and unreasonable wages and working conditions.

We call upon governments and all employers to ensure for foreign workers the same economic, educational, and social benefits enjoyed by other citizens.

Foreign workers also need a religious fellowship, and we call for the churches to include these in their care and fellowships and to support them in their efforts for better conditions.”

Med dette omtaler de Sosiale prinsipper arbeidsinnvandring både som et gode, og som en utfordring. Et gode, fordi utenlandsk arbeidskraft kan fylle behov vi har for arbeidere. En utfordring fordi en del arbeidsinnvandrere møter dårligere arbeidsvilkår og levekår enn andre innbyggere. De Sosiale prinsipper ber kirkene både ta imot arbeidsinnvandrerne, men også å legge press på de politiske lederne i landet til å sørge for de samme fordelene til arbeidsinnvandrere som til landets egne innbyggere.

Som en oppsummering av de Sosiale Prinsippers forståelse av kultur og etnisitet, kan vi se på følgende paragraf:

¶ 162, H “We recognize, embrace, and affirm all persons, regardless of country of origin, as members of the family of God. We affirm the right of all persons to equal opportunities for employment, access to housing, health care, education, and freedom from social discrimination. We urge the Church and society to recognize the gifts, contributions, and struggles of those who are immigrants and to advocate for justice for all. We oppose immigration policies that separate family members from each other or that include detention of families with children, and we call on local churches to be in ministry with immigrant families.”

Med andre ord anses alle mennesker som likeverdige, det som kirkens oppgave å bidra til at likeverdighet ikke bare forblir en teoretisk idé, men gjøres om til praktisk handling gjennom konkrete lokale tiltak.

8.4 Hva sier de Sosiale Prinsipper om barn/ungdom

De Sosiale Prinsipper begynner med å fastsette at barn har rett på kjærlige foreldre.

¶ 161, B “(...)We affirm the importance of loving parents for all children.(...)”

De anerkjenner også at dette kravet om kjærlige foreldre ikke alltid er mulig gjennom barnets biologiske foreldre, og at adoptivforeldre også kan være et barns kjærlige foreldre.

¶ 161, M “Children are a gift from God to be welcomed and received. We recognize that some circumstances of birth make the rearing of a child difficult (...) We affirm and support the adoptive parent(s) desire to rear an adopted child as they would a biological child”

Dette gjør likevel ikke at de Sosiale Prinsipper ser på barn som foreldrenes eiendel. Det understrekes at barn har egne rettigheter og er fullstendige mennesker, og hvor samfunnet har et ansvar for å sørge for at de får den utrustningen de trenger for å bli velfungerende voksne. Dette inkluderer et særlig vern mot utnytting, enten denne utnyttingen skulle være økonomisk, emosjonell, materiell eller seksuell.

¶ 162, C “Once considered the property of their parents, children are now acknowledged to be full human beings in their own right, but beings to whom adults and society in general have special obligations. Thus, we support the development of school systems and innovative methods of education designed to assist every child toward complete fulfillment as an individual person of worth. All children have the right to quality education, including full sex education appropriate to their stage of development that utilizes the best educational techniques and insights. Christian parents and guardians and the Church have the responsibility to ensure that children receive sex education consistent with Christian morality, including faithfulness in marriage and abstinence in singleness. Moreover, children have the rights to food, shelter, clothing, health care, and emotional well-being as do adults, and these rights we affirm as theirs regardless of actions or inactions of their parents or guardians. In particular, children must be protected from economic, physical, emotional, and sexual exploitation and abuse.”

Om ungdom påpeker de Sosiale Prinsipper særlig den grad av utenforskap som unge mennesker ofte kan føle. Her blir det blant annet oppfordret til at unge mennesker skal få lov å bli tatt med i de beslutningsprosesser som omhandler dem.

162, D “Our society is characterized by a large population of young people who frequently find full participation in society difficult. Therefore, we urge development of policies that encourage inclusion of young people in decision-making processes and that

eliminate discrimination and exploitation. Creative and appropriate employment opportunities should be legally and socially available for young people.”

8.5 Hva sier de Sosiale Prinsipper om eldre/seniorer

De Sosiale Prinsipper nevner også eldre, og deres livsvilkår. Her er fokuset særlig omkring eldres rettigheter og verdi, i et samfunn som i større og større grad fremholder ungdom som et ideal. De Sosiale prinsipper ber om at eldre blir inkludert i samfunnet, som likeverdige deltagere, og med rettigheter omkring inntekt, bosted og arbeid og vern mot diskriminering.

¶ 162 E, “In a society that places primary emphasis upon youth, those growing old in years are frequently isolated from the mainstream of social existence. We support social policies that integrate the aging into the life of the total community, including sufficient incomes, increased and nondiscriminatory employment opportunities, educational and service opportunities, and adequate medical care and housing within existing communities. We urge social policies and programs, with emphasis on the unique concerns of older women and ethnic persons, that ensure to the aging the respect and dignity that is their right as senior members of the human community. Further, we urge increased consideration for adequate pension systems by employers, with provisions for the surviving spouse.

9 Drøfting 3: Hvordan samsvarer årsmeldingenes tekst med den sosiale praksis som De Sosiale Prinsipper fremholder?

9.1 Innledning

Under denne overskriften skal vi se på hvordan funnene i Metodistkirkens årsmeldinger samsvarer med de oppfordringene de Sosiale Prinsipper gir. Dette gjøres ved at jeg først gir en svært kort oppsummering av hva funnene i teksten (årsmeldingene) var, for så å gi en tilsvarende kort oppsummering av hva de Sosiale prinsipper sier, for så å drøfte disse to fremstillingene opp mot hverandre, og hvordan disse samsvarer.

9.2 Kjønn

Hovedfunn i teksten: Kvinner og menn har arbeidsområder som ofte er kjønnsdelte. Menn sees i «fysiske» roller, kvinner i «huslige» roller. Kvinner blir oftere enn menn nevnt som gruppe.

Syn i de Sosiale Prinsipper: Kjønnsmangfold er en gave fra Gud, kjønnene er likeverdige (§161 F), og menighetene bør iverksette ethvert tiltak som kan ta bort kjønnsstereotyper i familier, kirker og samfunn (§162 F). I oppdragelsen av barn er menn like viktige som kvinner (§ 162 G).

Drøfting: Det er vanskelig å se at menighetenes praksis, og de Sosiale Prinsipper samsvarer når det gjelder syn på kjønn og kjønnsroller. Menighetshverdagene fremstilles som kjønnsdelte, med definerte kvinne- og mansroller. Dette kan man til dels forklare med omstendigheter som høy gjennomsnittsalder og at den dominerende generasjonen levde i et mer kjønnsdelt samfunn. Likevel er det vanskelig å hvile i denne forklaringen, når man ser at de Sosiale Prinsipper sier at menighetene skal jobbe for at kjønnsstereotyper brytes ned. Etter de Sosiale Prinsippers rettledning burde menighetene oppleve kjønnskjevhet som et problem, og menighetene burde sette i gang tiltak som kunne endre denne uheldige praksisen. Likevel melder ingen av menighetene om noe form for arbeid som kan tolkes inn i en ramme av endringsarbeid for kjønnsstereotyper, eller i det hele tatt noe særlig fokus på kjønnskjevhet som et problem. Dette kan etter mitt syn bety to ting: Enten er det slik at man ikke er klar over at kjønnsdelingen foregår, eller så vet man at den foregår, men er ikke interessert i å gjøre noe med den. Dersom man ikke ser at kjønnsdelingen foregår, kan dette forklares i lys av sosialkonstruktivismen. Å tenke at man som mann er en selvsagt handyman, eller som kvinne er en selvsagt omsorgsperson, er sosiale konstruksjoner. Disse sosiale konstruksjonene er ofte så godt nedfelt i menneskers opplevelse av verden at man ikke ser at det er noe annet godt alternativ enn denne måten å arrangere samfunnet på. Dette kan forklare at man ikke legger merke til kjønnsdelingen, fordi den i så stor grad samstemmer med verdensbildet man forøvrig har (Lock og Strong, 2014, s. 63). Å igangsette tiltak for å rette opp i problemer man ikke vet at er der, er tilnærmet umulig, da dette tiltakets formål ville vært å rette opp i noe man ikke visste at hadde behov for å rettes opp i.

Dersom man derimot er klar over at kjønnskjevheten eksisterer, men likevel ikke setter inn tiltak for å endre dette slik de Sosiale Prinsipper anbefaler, kan dette skyldes at man tenker

at det er forskjell mellom menn og kvinner, og at menn og kvinner skal være likestilte, men ikke er like. Dette inntrykket støttes også av den delen av de Sosiale Prinsipper som omtaler kjønn som grunnlag for måten man opplever verden. Et syn som ser menn og kvinner som grunnleggende forskjellige er heller ikke motstridende til likestillingsteori, som understreker at likestilling ikke er ensbetydende med likhet, men snarere med like rettigheter (Berg, Flemmen og Gulliksen, 2010, s101). Dersom man i menighetene mener at kjønnsroller er knyttet mot biologi, kan dette synet frembringe argumenter som «vi har spurt mange menn, men menn er ikke interessert i å ta på seg kjøkkentjeneste. Vi kan ikke bruke masse tid på å tvinge menn inn i oppgaver de ikke ønsker» (og selvfølgelig tilsvarende eksempler for kvinner og f.eks. håndverksjobber). Dette er likevel et vanskelig standpunkt å forholde seg til, ettersom det forutsetter at man anerkjenner at kjønns spesifikk adferd er medfødt, i stedet for tillært. Når man ser på et perspektiv som mener at kjønn definerer interesser, må man også kunne stille spørsmålstegn ved hvilket syn dette vil medføre når mennesker går utenfor det forventede, for eksempel dersom en mann likevel påtok seg en «kvinnerolle» som kjøkkentjeneste. Ville man sett på ham som mindre maskulin, mistenkt at han var homofil, tenkt at han var uvanlig eller kanskje tenkt han hadde skjulte motiver, fordi menns natur ikke burde appellere til slike interesser? På denne måten vil et slikt perspektiv også kunne ende opp som en selvoppfyllende profeti, hvor man ved å mene at menn ikke passer i kjøkkenrollen, sender ut signaler som også bevisst eller ubevisst motarbeider at menn tar en slik rolle. Dette kan for eksempel være så tydelig som hvordan man spør («du vil vel sikkert ikke bake kake du Per»), eller påføre et uønsket fokus («Neste gang er det faktisk Per som har sagt ja til å ha med noe til kaffen»). Noe av det typiske for stereotyper er at man ikke evner å endre synspunkt, til tross for at man konfronteres med informasjon som motsier den stereotypiske oppfatningen (Svartdal, 2018). Dette kan bety at inntrykket av at man har spurt mange og ingen vil, er et misvisende inntrykk bygget på den stereotypen man selv har bygget opp, som omfatter at kvinner og menn passer best til kjønns spesifikke roller. Særlig vanskelig er det å forsvare kjønnsdelingen på barnearbeid som, med unntak av speiderarbeidet, primært er drevet av kvinner. Når de Sosiale Prinsipper fremholder at mannlige oppdragere er like viktige for barn som kvinnelige oppdragere er, er det vanskelig å få dette til å gå sammen med den virkelighet man ser i menighetene.

Når menighetenes rapporter også viser at kvinners roller i stor grad er samsvarende med enten lavtlønnsyrker eller tradisjonelt ubetalte «hjemmeoppgaver» som husstell og barnepass, er det også på sin plass å spørre om menighetene ikke bare er delt når det gjelder oppgaver, men at man også sitter på en skjevhet når det gjelder kjønns makt. Når menn i så stort omfang ivaretar

oppgaver som har høyere status enn kvinner, vil de også sitte med større makt enn kvinner, fordi status gir påvirkningskraft, og påvirkningskraft gir makt. På denne måten kan man påstå at menighetene fortsatt er preget av kjønnshegemoni, hvor menns dominans blir opprettholdt med feilaktige forforståelser av både menns og kvinners evner og kvaliteter (Engelstad, 1999, s 30).

9.3 Kultur/etnisitet

Hovedfunn i teksten: Etnisitet nevnes ikke ofte, men der etnisitet påpekes fremkommer det ikke hvorfor etnisitet er relevant. Man setter ikke ord på hva man opplever som bra og/eller utfordrende med etnisk mangfold. Mange av kirkene vaskes av mennesker som har minoritet-klingende navn.

Hva sier de Sosiale Prinsipper: Menneskers fremste identitet er at man er Guds barn. Etter dette har man sekundære identiteter. Ingen kulturell eller opphavsmessig identitet er bedre enn andre (§ 161 A), Alle mennesker skal ha de samme mulighetene for arbeid, bosted, helsehjelp, og frihet (§ 162 H). Regjering og arbeidsgivere må sørge for at arbeidere fra andre land har de samme rettigheter som resten av befolkningen, og at kirkene inkluderer dem og sørger for at de får bedre livsvilkår (§ 163, F).

Drøfting: Menighetene omtaler i liten grad om minoriteter i deres rekker. Dette kan samsvare med de Sosiale Prinsippers påstand om at menneskers primæridentitet er som Guds barn. Etersom man fokuserer på mennesker gjennom sin primæridentitet, blir etnisitet mindre relevant, da man først og fremst er en deltager i menighetslivet. Dette vil medføre at etnisitet ikke er nevnt, fordi det ikke anses som relevant. Dersom dette er tilfellet er det samsvar mellom de Sosiale Prinsippers syn på etnisitet, og hva som faktisk kommer til uttrykk i årsmeldingene. Likevel blir etnisitet nevnt, og de gangene det blir gjort, er det i sammenhenger der det ikke er selvsagt hvilken relevans etnisiteten har. Med unntak av den ene internasjonale menigheten som Metodistkirken i Norge har, må man anta at majoriteten i de fleste metodistmenigheter er av norsk avstamning. Dette utgjør dermed en majoritet, og de etniske minoritetene blir en minoritet. Her er utfordringen å ikke tenke at majoriteten representerer det som er rett, viktig eller best, mens minoriteten representerer det som er annerledes, galt eller mindre bra (Berg, Flemmen og Gullikstad, 2010, s.102f). Når årsmeldingene i så liten grad forklarer hvorfor de nevner etnisitet, blir det overlatt til leseren å tolke disse utsagnene inn i sin egen forforståelse. Dette vil si at en person med fordommer mot innvandrere, mest sannsynlig ville tolket en

setning om nye afrikanske medlemmer som mindre gledelig enn nye norske medlemmer, mens andre vil kunne tolke den samme setningen som enten likeverdig med andre medlemmer, eller også bedre enn norske medlemmer. På denne måten er det umulig å si om de Sosiale Prinsipper og årsmeldingene er samstemte på dette området, da rapportene overlater til leseren selv å tillegge verdi, likt som de Sosiale Prinsipper har en helt klar retningslinje på at alle kulturer er likeverdige.

De Sosiale Prinsipper fastholder også at mennesker fra andre land skal ha de samme rettigheter som landets egne innbyggere, og at dette også inkluderer rett på arbeid, med de samme forutsetningene som resten av befolkningen har. Kirken oppfordres til å være en del av dette arbeidet. Dette gjør det ekstra interessant å se at så mange av renholderne i menighetene har utenlandskklingende navn. Dette kan man enten forstå som at menighetene er opptatt av at mennesker med annen etnisk bakgrunn får arbeid, eller, det kan tolkes dithen at menigheter er med på å opprettholde en sosial struktur der utenlandske arbeidere må ta til takke med arbeid som nordmenn ikke selv vil ta. Det er vanskelig å vite hvilke av disse to forklaringene som er tilfellet, men det er likevel et viktig spørsmål å stille, da forskjellen på disse to begrunnelsene er avgjørende for om menighetens praksis samsvarer med de sosiale prinsipper eller ikke. En praksis der minoriteter tar arbeid nordmenn ikke vil ha, er man på kant med de Sosiale Prinsippers formaning om likhet i arbeidslivet. Dersom man ansetter mennesker som ikke ellers ville hatt jobb, er man med å oppfylle kravet om at minoriteter også skal ha krav på arbeid.

9.4 Barn/ungdom

Hovedfunn i teksten: Barn blir ikke hørt i forhold til hva som er viktig for dem – de blir snakket om, ikke med. Ungdom nevnes ikke ved navn, men som gruppe. Både barn og unge blir sett på som attraktive deltagere i menigheten, som man ønsker flere av.

Hva sier de Sosiale Prinsipper: Alle barn har rett på foreldre, (§161 D) men barn er ikke deres foreldres eiendel. De fullstendige mennesker med egne rettigheter. Likevel har samfunnet en spesiell forpliktelse til å sørge for at barn og unge får utdanning, og mulighet til å utvikle seg til sitt fulle potensiale, og unngår å bli utnyttet (§162 C). Ungdom er en særlig sårbar gruppe, som lett kan føle seg utenfor. De må bli tatt med i de beslutninger som omhandler dem. (§162 D)

Diskusjon: De Sosiale Prinsipper fremholder at samfunnet har en spesiell forpliktelse ovenfor barn, og at dette innebærer krav på opplæring og utvikling. Når det gjelder den delen av barns opplæring og utvikling som man kan sette sammen med det rent religiøse, i form av kristne

tilbud som søndagsskole og lignende, er det helt tydelig gjennom årsmeldingene at dette er et ansvar menighetene tar med stort alvor. Ikke bare er man takknemlig for barn som kommer, og bekymret for barn som ikke kommer – det uttrykkes også helt klare tanker og meninger omkring hvorfor et arbeid med barn og unge er viktig. Selv om de Sosiale Prinsipper ikke direkte nevner ord som medbestemmelse og påvirkning, understreker de at barn ikke lenger anses som foreldrenes (eller andre voksnes) eiendel, men som fullstendige mennesker. Dette er noe som ikke kommer til uttrykk gjennom årsmeldingene. Barn og barns behov blir snakket om, men det blir snakket om gjennom de voksnes definisjoner og vurderinger, ikke gjennom barnas egen stemme. Barn og unge er representert som symboler på kirkenes sunnhet, gjennom stor representasjon i bilder og positiv omtale, men ikke gjennom egne meninger, navn eller lignende aspekter som kan symbolisere individualisme. Dette er en tydelig svakhet, da barns rett til selvbestemmelse, og påvirkning i saker som angår dem ikke bare omtales i de Sosiale Prinsipper, men også i de norske lover, slik som barneloven og barnevernloven (Øia og Fauske, 2003, s. 112). En liknende tendens ser man også når ungdom blir omtalt. De Sosiale Prinsipper omtaler ungdom som en gruppe mennesker hvor mange sliter med å finne sin plass i samfunnet, og oppfordrer til tiltak som kan få unge mennesker inn i beslutningsorganer. Dette burde kunne gi grunnlag for årsmeldinger fylt av informasjon om unge mennesker i menighetsrådene, hvordan unge mennesker som har gått på Timoteus lederkurs får slippe til, og hvilke planer man har for å hjelpe unge mennesker vokse og utvikle seg innenfor Metodistkirken. I stedet viser årsmeldingene at ungdom blir behandlet på en annen måte enn de voksne, ved for eksempel at det utelates og nevne navn der det i tilsvarende omtaler av voksne ville bli nevnt navn. Dette er et helt tydelig signal om at ungdom ikke bare har vanskelig for å finne sin plass, slik som de Sosiale Prinsipper omtaler, men faktisk også at ungdom blir annerledes behandlet. Det etterlater også et spørsmål om hva lederkurs for ungdom har som formål, da til tross for at flere av årsmeldingene nevner at man har ungdom som har gått eller er klar for ledertrening, ikke nevner hva denne ledertreningen skal være god for. Å involvere ungdom som lederteamet i menighetene er helt i tråd med det de Sosiale Prinsipper oppfordrer til, så ledertrening synes å være gode tiltak – men da må disse også følges opp av den lokale menighet etter at ledertreningen er gjennomført.

9.5 Eldre

Hovedfunn i teksten: Eldre fremstår som den harde kjerne i mange menigheter, men blir ofte overlatt til seg selv og sine egne aktiviteter. Ofte kommer godt eldrearbeid i skyggen av bekymringer eller gleder omkring barne- og ungdomsarbeidet.

Hva sier de Sosiale Prinsipper: Vi lever i et samfunn som legger vekt på ungdommelighet. Det er derfor viktig at de eldre blir integrert inn i de samfunnsmessige systemer som eksisterer, samt at det tilrettelegges for deltagelse, og at eldre kan leve et fullverdig og likeverdig liv (¶ 162 E)

Diskusjon: De Sosiale prinsipper beskriver at vi lever i et samfunn som legger sin hovedvekt på ungdommelighet. Dette samsvarer med funnene i årsmeldingene, som skriver mye om unge, og hvor de eldre blir stående i skyggen av disse aldersgruppene. Dette samsvaret er likevel et samsvar på gale betingelser. De Sosiale Prinsipper påpeker godt nok at man er mest opptatt av ungdom, men dette er en konstatering av hvordan verden er, ikke en fordring om hvordan verden bør være. På denne måte treffer årsmeldingene beskrivelsen av verden, men ikke i like stor grad beskrivelsen av hvordan verden burde være. De Sosiale Prinsippers fordringer er godt nok i stor grad rettet mot praktiske aspekter i eldes liv, slik som krav på pensjon, bolig og inntekt. Selv om det alltid er forbedringspotensial, så er mye av de rent praktiske aspektene ivaretatt i Norge fordi man har et godt utviklet velferdssystem, som ivaretar alle mennesker uavhengig av bakgrunn eller inntekt. Hovedfokuset til menighetene i Norge synes derfor å måtte være på det psykososiale, å forhindre ensomhet og at eldre har mulighet til å delta på lik linje med andre, samt å ha muligheten til å leve fullverdige liv i den livsfasen de nå befinner seg i. At mange eldre har gode sosiale tilbud i metodistmenighetene synes i stor grad å være ivaretatt. Mange formiddagstreff forteller om inkluderende miljøer som også tiltrekker seg eldre som ikke er en vanlig del av menigheten. Likevel kan det synes at eldre mennesker i størst grad blir ivaretatt og verdsatt gjennom miljøer hvor eldre er sosiale med andre eldre. Psykolog og aldersforsker Per Erik Solem påpeker at en av de største hindrene eldre mennesker møter er diskriminering gjennom teknologiske utviklinger de eldre ikke har noen forutsetning for å sette seg inn i, for eksempel med høye gebyrer dersom man ikke bruker nettbank (Solem, 2008, s. 7). Når de Sosiale Prinsipper fastholder at man skal kjempe mot at eldre blir diskriminert, er dette et område hvor menighetene kunne hjulpet, for eksempel gjennom datakurs. Dessverre er dette vanskelig å få til når menigheten blir splittet i aldersspesifikke grupper. Selv om det finnes eldre som har kunnskap om datamaskiner, er dette et område i rask endring, og hvor yngre

krefter kunne vært en god ressurs for de eldre. En slik blanding av aldersgrupper vil også fungere den andre veien, hvor eldre kan være ressurser for yngre mennesker på andre områder.

10 Konklusjon

Metodistkirken i Norges diakoniplan definerer diakoni på denne måten: «Diakoni er en følge av Guds nåde og vår respons på Guds kjærlighet uttrykt gjennom holdninger og handlinger til det beste for medmennesker og skaperverket.» (Metodistkirken i Norge, 2010, s. 9). Med en slik definisjon, medfølger det også et spørsmål om hvilke holdninger og handlinger som er til det beste for våre medmennesker, og hvordan vår respons skal og bør se ut i forhold til dette. En forutsetning i denne sammenheng er at man innimellom stopper opp, og gjør noen vurderinger av hvor man er, og hvor man er på vei. Dette prosjektet har vært et forsøk på å gjøre en slik vurdering, gjennom å benytte kritisk diskursanalyse til å svare på problemstillingen «Hvilket menneskesyn som kommer til uttrykk i metodistmenighetenes årsmeldinger fra 2017, og hvordan samsvarer dette med det menneskesyn De Sosiale Prinsipper sier at Metodistkirken har?».

Det mest påfallende spriket mellom menighetens årsmeldinger og de Sosiale Prinsipper synes egentlig ikke å være at praksis (årsmeldinger) og ideologi (Sosiale Prinsipper) ikke alltid stemmer overens – dette var i stor grad forventet. Det som derimot er det påfallende, er at de Sosiale prinsipper stadig oppfordrer til tiltak for å endre praksiser som hindrer mennesker å nå sitt fulle potensial. På denne måten etterlater de Sosiale Prinsipper en ganske mild rettleiding, der man aksepterer at ikke alt er som det burde, så lenge det arbeides mot endringer. Med en slik holdning skulle det synes lettere å få praksis og ideologi til å møtes. Dette viser seg likevel ikke å være tilfellet. Tiltak for å endre sosiale strukturer som lager skiller mellom mennesker, synes i liten grad å være prioritert, eller i det hele tatt tilstedeværende. Det kan synes at menighetene ikke er klar over at spriket mellom ideologi og praksis i det hele tatt eksisterer.

Når det gjelder de konkrete områder hvor avstanden mellom ideologi og praksis er tydelig, inkluderer dette:

- Årsmeldingene fremstiller en kjønnsdelt hverdag, hvor det deles kvinne- og mannsoppgaver. De Sosiale Prinsipper fremstiller ikke den optimale kirke som kjønnsdelt på denne måten, og ber om at det igangsettes tiltak for å bekjempe kjønnsstereotyper. Det synes ikke å være noen menigheter som har slike tiltak.

- I barnearbeidet virker det som at barn er viktige av andre grunner enn barns egne behov, og barn oppleves ikke som subjekter i menighetslivet. Menigheten og de voksnes definisjoner av hva som er viktig for barn preger samtalen, heller enn barnas stemme om hva som er viktig for dem. De Sosiale Prinsipper omtaler barn som fullverdige individer med spesielle rettigheter.
- De Sosiale Prinsipper ber om at ungdom inkluderes og blir tatt med i beslutningsorganer. Menighetene gjør forskjell på ungdom og voksne ved å ikke inkludere ungdommenes navn i årsmeldingene.
- Vellykkede tiltak for eldre kommer i årsmeldingene ofte i skyggen av yngre generasjoner. De Sosiale Prinsipper ber om at det jobbes med at eldre ikke blir diskriminert.
- De Sosiale Prinsipper definerer oss først og fremst som Guds barn. Når etnisitet blir nevnt i årsmeldingene er det ofte på tidspunkt hvor etnisitet ikke oppleves som relevant.

At disse sprikene finnes er ikke noe veldig særskilt for Metodistkirken, og er områder det jobbes med i samfunnet for øvrig. Både kjønnsidentitet, syn på barn og unge, synet på alderdom og etniske minoriteter er områder hvor samfunnet har endret seg drastisk på relativt kort tid, og hvor samfunnet for øvrig også stadig jobber med lover om diskriminering, lover som ivaretar barns rettigheter og iverksetting av for eksempel kjønnskvolteringer er eksempler på tiltak som blir gjort i samfunnet for å sørge for at man følger med i denne utviklingen. At det heller ikke er i topp stand i metodistmenighetene er derfor ikke den største overraskelsen. Spørsmålet blir heller hvorfor man som menigheter ikke gjør mer for å endre de skjevheter som eksisterer. Det er nærliggende å tenke at hovedgrunnen er at man ikke er klar over at skjevhetene eksisterer, og at man derfor heller ikke vet at man har behov for endring. Det kan i så fall forhåpentligvis dette prosjektet endre. Deretter vil det bli opp til menighetene å se hvordan disse resultatene passer inn i deres menighetsarbeid – ikke bare når de skriver årsmeldinger, men i menighetens arbeid for øvrig. Forhåpentligvis kan det inspirere til å sette i gang tiltak både lokalt og nasjonalt, for å endre den urettferdighet som blir begått.

«Diakoni er endringsarbeid»

(Metodistkirken i Norge, 2010, s. 3)

11 Litteraturliste

- Barnekonvensjonen (1989) *FNs konvensjon om barnets rettigheter*, av 20.11.1989, hentet 13.mai 2018 fra: <http://barneombudet.no/dine-rettigheter/barnekonvensjonen/>
- Barneloven (1981) *Lov om barn og foreldre*, av 08.04.1981, hentet 08.mai 2018 fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7?q=barneloven>
- Barnevernloven (1992) *Lov om barneverntjenester*, av 17.07.1992, hentet 08.mai 2018 fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100?q=barnevernloven>
- Berg, A.-J., Flemmen, A. B., og Gullikstad, B. (red) (2010) *Likestilte Norskheter- om kjønn og etnisitet* Trondheim:Tapir
- Blennerger, E. og Hansson, M. J. (red) (2008) *Diakoni – tolkning, historik, praktik* Stockholm:Verbum
- Bratberg, Ø (2014) *Tekstanalyse for samfunnsvitere* Oslo:Cappelen Damm Akademisk
- Dietrich, S, Jørgensen, K, Korslien K.K og Nordstokke, K. (red) (2016) *Diakonia in a gender perspective* Oxford:Regnum
- Den norske Kirke (2008) *Plan for diakoni*, Oslo:Kirkerådet
- Ellingsæter, A. L og Solheim, J. (red) (2002) *Den usynlige hånd?* Oslo:Gyldendal akademiske
- Engelstad, F (red) (1999) *Om makt, teori og kritikk*, Oslo : Ad Notam
- Frivillighet Norge (2016) *Organisasjonshåndboka*, Norge:Frivillighet Norge
- Hammerlin, Y. og Larsen, E (1997) *Menneskesyn i teorier om mennesket*, Oslo:Ad Notam Gyldendal
- Hassing, A (1991) *Religion og Makt – Metodismen i Norsk Historie*, Trondheim:Tapir
- Hegstad, H (2015) *Gud, verden og håpet – innføring i kristen dogmatikk*, Oslo:Luther forlag
- Hitching, T. R., Nilsen, A. B., og Veum, A (Red) (2011) *Diskursanalyse i praksis – Metode og Analyse*, Oslo:Cappelen Damm Akademisk
- Johannesen, A., Tufte, P.A., og Christoffersen, L. (2010) *Introduksjon til samfunnsvitenskaplig metode*, Oslo:Abstrakt forlag

- Jørgensen, M.W. og Phillips, L. (1999) *Diskursanalyse som teori og metode*, Roskilde; Roskilde Universitetsforlag
- Knowles, B., Krieger, H. Cutler, S., og Preven, A. (2007). Listen [Innspilt av Beyonce Knowles]. På *Listen* [CD single]. New York:Columbia Records.
- Korslien, K. K. (2009) Anerkjennelsens plass i Diakonien, I: Johannesen, K. I., Jordheim, K., Korslien, K. K., *Diakoni en kritisk lesebok*, s.87-102 Bergen:Fagbokforlaget
- Likestillings- og diskrimineringsloven (2017) *Lov om likestilling og forbud mot diskriminering*, av 16.06.2017. Hentet 13. mars fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51>
- Lock, A. og Strong, T. (2014) *Sosial konstruktivisme – teorier og tradisjoner*, Bergen:Fagbokforlaget
- Meistad, T. (1992) *Frelsens vei – Teologi og etikk i wesleyansk tradisjon*, Alta:Seksjon for kristendoms kunnskap og menighetsarbeid
- Metodistkikren i Norge (2008) *Metodistkirkens Sosiale Prinsipper 2008 – Hva mener metodistene om...* Oslo: Metodistkirken i Norge, Hentet 27. april 2018 fra: <http://www.metodistkirken.no/hoved/service/33447/download/id/29730/name/De+Sosiale+Prinsipperne.pdf>
- Metodistkirken i Norge (2010) *Diakoniplan for Metodistkirken i Norge*, Oslo: Metodistkirken i Norge
- Movafagh, H. M. Ø. (red) (2016) *Nordic perspectives on Methodism – 02 – Social Holiness, Diakonia & present challenges in our world today*, Nordic and Baltic area:United Methodist church
- Musker, J. (Regissør) og Clements, R. (Regissør) (1989) *Den lille Havfruen* [DVD] USA:Walt Disney Studios
- Repstad, P. (2002) *Dype, stille, sterke, milde – religiøs makt i dagens Norge*, Oslo:Gyldendal
- Skrede, J. (2017) *kritisk diskursanalyse*, Oslo;Cappelen Damm Akademisk
- Skei, Hans H.. (2018, 20. februar). *Intertekstualitet*. I: Store norske leksikon. Hentet 26. februar 2018 fra <https://snl.no/intertekstualitet>.

Solem, P. E (2008) *Eldres situasjon i samfunnet og diskriminering av eldre*, Oslo:Barne og Likestillingsdepartementet

Statistisk sentralbyrå (2018) *Fakta om innvandring*, Hentet 13. mars fra <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/faktaside/innvandring>

Svartdal, F (2018, 20.februar) *Stereotypi: psykologi*. I: Store norske leksikon. Hentet 3. mai 2018 fra https://snl.no/stereotypi_-_psykologi.

The United Methodist Church (2016) *The Book of Discipline*, Nashville:The United Methodist Publishing House

Vengen, S (1996) *Menneskesyn: Kva – Kvifor - Korleis*. I: *Hva er et menneske – en artikkelsamling om menneskesynsspørsmål*, s. 7-26, Bergen, NLA-forlaget

Wodak, R og Meyer, M (red) (2009) *Methods of critical Discourse Analysis*, London:Sage publications

Wold, M.G. og Håland, I (2012) *Eldre i arbeidslivet* Hentet 06.04.2018 fra: https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/oa_201205/wold.pdf

Øia, T. og Fauske, H. (2003) *Oppvekst i Norge* Oslo:Abstrakt Forlag